

Inhoud

Van het bestuur	3
Midzomerviering 24 juni	6
Save the date! Kreeftenfeest!	8
100 jaar Finland VIII. 1987-1997: Vanuit depressie naar de technologische top van Europa	10
Interieurwinkel Pentik brengt stukje Finse cultuur naar Nederland.....	22
Column: Nykänen.....	26
Het jubileumboek, het ideale cadeau en relatiegeschenk.....	29
De keukenhoek.....	30
Literair vertaler stelt zich voor	32
De kantele in de 19 ^e en 20 ^e eeuwse Finse muziekcultuur (vervolg)	35
Het zoet en het zuur uit het leven van het Nederlands-Finse diplomaten gezin Lankamp-Storm	42
Finse Amerikanen in oorlog en vrede.....	52

Colofon

Jaargang 26 (2017), nummer 3

De Vereniging Nederland-Finland werd opgericht op 27 oktober 1923. Aviisi is het officiële magazine van de vereniging en verschijnt vijf keer per jaar. Leden van de vereniging ontvangen Aviisi gratis.

Redactie

Daniël Loos
Minna Räty (Fins)
aviisi@vnf.nu

Corrector Fins

Mikaela Katro

Eindverantwoording het bestuur

Daniël Loos,
info@bureaucontrapunt.nl

Drukwerk

Via ASB drukwerk-
begeleiding

Oplage 550

ISSN 1566-8542

Kopij

Kopij voor de volgende Aviisi kan per e-mail voor 18 augustus 2017 aan de redactie gezonden worden:
aviisi@vnf.nu.

Corrector Fins
Mikaela Katro

**Eindverantwoording
het bestuur**

Daniël Loos,
info@bureaucontrapunt.nl

Drukwerk

Via ASB drukwerk-
begeleiding

Oplage 550

ISSN 1566-8542

Kopij
Kopij voor de volgende Aviisi kan per e-mail voor 18 augustus 2017 aan de redactie gezonden worden:
aviisi@vnf.nu.

Corrector Fins
Mikaela Katro

**Eindverantwoording
het bestuur**

Daniël Loos,
info@bureaucontrapunt.nl

Drukwerk

Via ASB drukwerk-
begeleiding

Oplage 550

ISSN 1566-8542

Kopij

Kopij voor de volgende Aviisi kan per e-mail voor 18 augustus 2017 aan de redactie gezonden worden:
aviisi@vnf.nu.

Corrector Fins
Mikaela Katro

**Eindverantwoording
het bestuur**

Daniël Loos,
info@bureaucontrapunt.nl

Drukwerk

Via ASB drukwerk-
begeleiding

Oplage 550

ISSN 1566-8542

Kopij
Kopij voor de volgende Aviisi kan per e-mail voor 18 augustus 2017 aan de redactie gezonden worden:
aviisi@vnf.nu.

Corrector Fins
Mikaela Katro

**Eindverantwoording
het bestuur**

Daniël Loos,
info@bureaucontrapunt.nl

Drukwerk

Via ASB drukwerk-
begeleiding

Oplage 550

ISSN 1566-8542

Bestuur Vereniging Nederland-Finland

Voorzitter

Marjo Kool, voorzitter@vnf.nu

Vice-voorzitter

Daniël Loos, aviisi@vnf.nu

Secretaris, social media

Jussi Virtanen, socialmedia@vnf.nu

Penningmeester

Marco Blankenstijn, penningmeester@vnf.nu

Webmaster

Willem Mulder, 98willemmulder@gmail.com

Erelid

Ambassadeur van Finland, mevr. Katri Viinikka

Ledenadministratie & secretariaat

Gerard Rijse, info@vnf.nu

Bankrekening vereniging

NL 39 ABNA 0549 2867 05 te Den Haag

Van het bestuur

Beste leden,

Ik heb in april mijn allereerste film van Aki Kaurismäki gezien. Naast de vele evenementen die in dit jaar worden georganiseerd voor het 100 jarig bestaan van Finland zou ik graag willen dat de leden hun ervaringen van de Finse cultuur en evenementen delen.

De nieuwe film van de Finse regisseur Aki Kaurismäki wordt nu in de 30 bioscoopzalen in Nederland vertoond. De naam van de film is 'The other side of hope' (originele titel 'Toivon tuolla puolen'). De regisseur heeft gezegd dat deze film zijn laatste wordt. Dus ik wilde hem graag zien samen met mijn Finse vrouw. Ik wist niets over de films van meneer Kaurismäki. Mijn vrouw heeft me wel 'gewaarschuwd' dat het tempo van de film heel rustig zou zijn

en dat er niet veel zou worden gesproken. Zij adviseerde mij om de schoonheid van de film in het verhaal proberen te vinden. Mijn verwachting was dat de film misschien een beetje saai zou zijn.

Ik had het mis. Kaurismäki heeft een eigen stijl met een mix van zwartgallige humor. De aparte manier van filmen (kaal maar kleurig) en de karakters met een permanent pokerface naast de mooie oude auto's en (Finse) tango's maakte de film zeker niet saai en zelfs erg interessant.

Aki Kaurismäki toont zich met zijn films een meester van de Finse mentaliteit en melancholie. De personages komen altijd uit de arbeidersklasse of uit de groep van de werklozen. Of gewoon personages met een heel zwaar leven. Toch zijn zijn films heel mooi en vaak met een hoop dat

Marco
Blankenstijn

Johtokunnalta

Arvoisat jäsenet,

Huhtikuussa näin ensimmäistä kertaa elämässäni Aki Kaurismäen ohjaaman elokuvan. Monien Suomi 100 vuotta -tapahtumien lisäksi näkisin mielelläni, että jäsenemme jakaisivat kokemuksiaan suomalaisesta kulttuurista ja tapahtumista. Suomalaisen Aki Kaurismäen uusin elokuva on tällä hetkellä nähtävissä 30:ssä elokuvatalissa ympäri Alankomaita. Elokuvan nimi on 'Toivon tuolla puolen'. Ohjaaja on sanonut, että tämä on hänen viimeinen elokuvansa. Joten halusin mennä katsoamaan sen suomalaisen vaimoni kanssa. En tiennyt mitään herra Kaurismäen elokuvista. Vaimoni 'varoitti' minua, että elokuvien tempo on hyvin rauhallinen ja että niissä ei puhuta paljon. Hän neuvoi

minua etsimään elokuvan kauneutta sen tarinasta. Ennakkodoitukseni oli, että elokuva olisi hiukan tylsää.

Olin väärässä. Kaurismäellä on oma, mustalla huumorilla maustettu tyylinsä. Erikoinen filmaustapa (pelkistetty mutta värikäs), henkilöhahmot, joilla on pysyvä pokerinaama, vanhat kauniit autot ja (suomalaiset) tangot tekevät elokuvasta mielenkiintoisen.

Aki Kaurismäki on suomalaisen mielenmaiseman ja melankolian kuvamisen mestari. Henkilöhahmot ovat aina työväenluokkaa tai työttömiä. Joka tapauksessa henkilöitä, joilla on elämässä vaikeaa. Hänen elokuvansa ovat kuitenkin aina hyvin kaunista ja niissä on mukana toivoa, että kaikki tulee menemään hyvin. Aki

alles goed komt. Wat betreft zijn films, zit Aki Kaurismäki vast in de jaren 80. Dat kan je in de enscenering en kostuumontwerp zien. Een simpele keukentafel, twee stoelen en het licht van de lamp is één van de bekendste ensceneringen van een Kaurismäki film. Nou, misschien nog een flesje Koskenkorva op de tafel.

Ik wil niet te veel over de film vertellen, maar zal een tipje van de sluier lichten: het is een 'tragi'komedie, met als hoofdpersoon een ex-handelsreiziger Wikström die in het steegje achter zijn restaurant 'De Gouden Pint' een ondergedoken asielzoeker vindt

Wikström lijkt een nukkig voorkomen te hebben maar daarachter schuilt een klein hartje. De asielzoeker Khaled is het geweld van Aleppo ontvlucht, om in Helsinki met uitzetten te worden bedreigd. Nu

Kaurismäen elokuvat ovat aina sijoitettu 80-luvulle. Tämän näkee lavastuksesta ja puvustuksesta. Yksinkertainen keittiönpöytä, kaksi tuolia ja kattolampusta hohvana valo, on yksi Kaurismäen elokuvien tunnetuimmista lavastuksista. No, pöydällä on usein myös pullo Koskenkorvaa. En halua kertoa liikaa elokuusta, mutta vain hieman raottaa salaisuuden verhoa: tarina on tragikomedia, jonka pääosassa on entinen kauppamatkustaja Wikström, joka löytää 'Kultainen Tuoppi' ravintolassa takakuljalla piileskelevän turvapaikanhakijan.

Wikström vaikuttaa arvaamattomalta, mutta naamion alla sykkii lämmintä sydäntä. Turvapaikanhakija Khaled on paennut Aleppon väkivaltaisuksia Helsinkiin, jossa häntä uhkaa karkotus takaisin Sy-

verschuilt hij zich en het personeel van 'De Gouden Pint' probeert hem te helpen. Het laat zich onmogelijk te voorspellen hoe het voor Khaled zal aflopen. Over alles hangt een waas van teleurstelling en woede die zich door geen grap of kleurtje laat verdrijven, of misschien toch door de fantastische muziekkeuze.

Ik zou deze film zeker aanraden om te bekijken. Door deze film ben ik nieuwsgierig geworden naar de vorige films van Kaurismäki, zoals 'Le Havre' en 'Man without a past'. Veel kijk- en leesplezier en geniet van alle schitterende evenementen voor de Fins-Nederlandse gemeenschap.

*Marco Blankestijn
Penningmeester VNF*

riaan. Hän piiloutuu ja 'Kultaisen Tuopin' henkilökunta yrittää auttaa häntä. Näyttää olevan mahdotonta ennustaa, kuinka Kaledin lopulta käy. Ilmassa on koko ajan pettykyksen ja raivon tunnelmia, jotka eivät väisty millään. Tai ehkä kuitenkin, elokuvan hienon musiikin avulla.

Suosittelen ehdottomasti tämän elokuvan katsomista. Elokuvan näkemisen jälkeen tulin uteliaaksi katsomaan myös Kaurismäen aiempia elokuvia, kuten 'Le Havre' ja 'Mies vailla menneisyyttä'. Katselu- ja lukuiloa teille kaikille. Nauttikaa kaikista upeista suomalais-hollantilaiselle yhdyskunnalle järjestetyistä tapahtumista.

*Marco Blankestijn
Rahastonhoitaja VNF*

Datum, tijd	Evenement Tapahtuma	Locatie, adres
	Aki Kaurismäki: The other side of hope Toivon tuolla puolen	bioscopen in het hele land
18-6	100 Finnish Summers: concert Fins vrouwenkoor Taika met tentoonstelling Liisa Aholainen en Bas Gremmen	Korzo Theater, Den Haag
24-6 16:00-22:00	Midzomerfeest Juhannus – muziek, midzomerbuffet en barbecue in Finse stijl, sauna. Optredens van duo Tšuhnat en Henk Greuter Aanmelding/info: rotterdam@merimieskirkko.fi of info@vnf.nu, en pagina 6-7	Finse Huis, Rotterdam
12-8 20:00- 22:20	Symfonieorkest Vlaanderen o.l.v. Jan Latham-Koenig, Liza Ferschtman, viool: Sibelius - Pelléas et Mélisande, Vioolconcert Tsjaikovski - Tweede symfonie 'Kleinrussische'	Concertgebouw, Amsterdam
9-9 vanaf 16:30	Kreeftenfeest Rappujuhlat – Finse muziek (koor, DJ), rivierkreeften, BBQ buffet, Koskenkorva. Aanmelding/info: info@vnf.nu, zie pagina 8-9	At The Beach, Den Haag (strand Scheveningen)
11-10 20:15- 22:35	Kamus Quartet: Fagerlund - nieuw werk (opdracht van het Concertgebouw), Grieg - Strijkkwartet 2, Sibelius - Strijkkwartet 'Voices intima'	Concertgebouw, Amsterdam
1-11 20:30	Ieden van het Rotterdams Philharmonisch Orkest: Hypyt (Finse volksdans), Rautavaara - Hypyt, Notturno & Dithyrambos, Melartin - Strijktrio, Sallinen - Introductie en Tango ouverture, Sibelius - Strijkkwartet 'Voices Intima'	De Doelen, Rotterdam
9-12-2017	Fins Onafhankelijkheidsfeest Suomen itsenäisyyspäivän juhla	Koepelkerk, Amsterdam

Voor meer informatie kunt u de websites bezoeken van de locaties of via een e-mail naar info@vnf.nu.

Opgeven voor deelname aan de activiteiten van de VNF via info@vnf.nu.

Lisätietoa tapahtumapaikkojen kotisivuilla tai tiedustelemalla sähköpostitse osoitteesta info@vnf.nu.

Alankomaat-Suomi Yhdistyksen tapahtumiin ilmoittautumiset sähköpostiosoitteeseen info@vnf.nu.

www.vnf.nu

Karakteristieke scènes uit 'The other side of hope' van Aki Kaurismäki, nu in de bioscopen.

Midzomerviering 24 juni

Samen met de Finse Zeemanskerk

Zaterdag 24 juni vieren de Finse Zeemanskerk en de Vereniging Nederland-Finland samen Juhannus in het Finse Huis in Rotterdam. Het begint om 16 uur met een volksliederendienst (Kansanlaulukirkko) onder leiding van Pauliina Tuomanen. Daarna is er een traditioneel midzomerbuffet/barbecue in Finse stijl, met allerlei heerlijke zomerse gerechten.

Er is een geweldig muzikaal programma samengesteld, met het duo Tšuhnat, Marjatta Ranta-Iso en Hans Kromme, voor liefhebbers van Finse muziek geen onbekenden. En Henk Greuter zal passende Finse muziek op kantele en concertina ten gehore brengen.

Uiteraard is ook de sauna is beschikbaar. Het midzomerfeest duurt van 16 tot 22 uur en de toegang is vrij.

Kosten menu: leden VNF of Finse Huis € 30,-, niet-leden: €35,-

Reservering door overmaken van het totaalbedrag naar: Finnish Seamen's Mission: IBAN: NL81 ABNA 0480 0237 78, o.v.v. 'Juhannusjuhla 2017' en uw naam.

Sauna: €5,- p.p., tot 18 jaar gratis
17.00-19.00: dames, 19.15-21.15: heren
Meer info: rotterdam@merimieskirkko.fi
of info@vnf.nu

Duo Tšuhnat

Marjatta Ranta-Iso en Hans Kromme vormen samen het duo Tšuhnat. Zij vertolken in een heel eigen klank en sfeer volksmuziek uit Finland, Karelië, Lapland, Zweden, Estland en Rusland. Tšuhnat brengt afwisselend rustige en opwindende nummers, zoals melancholische en humoristische muziekstukken over de natuur en de liefde.

Marjatta en Hans speelden op diverse (volks)muziekfestivals in Nederland en Finland en traden meermaals op voor de radio. Finland-liefhebbers kennen hen misschien van de midzomervieringen van de Vereniging Nederland-Finland in Harkstede. Marjatta Ranta-Iso - zang en gitaar, Hans Kromme - gitaar en arrangementen.

Henk Greuter

Sommige mensen hebben Henk Greuter op de kerstbazaar vorig jaar of eerder al een

Duo Tšuhnat

keer zien spelen, op de kantele van de zeemanskerk. Hierop speelt hij het liefst pelimanni-muziek: walsen, polka's, mazurka's, maren en volksliedjes. Ook op de concertina, een klein type trekinstrument, heeft hij intussen een aardig Fins repertoire opgebouwd. De concertina is in Finland onbekend, maar je kunt er heel goed een Finse sfeer mee oproepen.

Juhannuksen vietto 24. kesäkuuta

Yhdessä Suomen Merimieskirkon kanssa

Lauantaina 24. kesäkuuta on mahdollista juhlia juhannusta Alankomaat-Suomi Yhdystyksen ja Suomen Merimieskirkon kanssa Merimieskirkon tiloissa Rotterdamin. Tilaisuus alkaa klo 16.00 Pauliina Tuomasen johtamalla kansanlaulukirkolla. Sen jälkeen tarjolla on perinteinen suomalaisyylinen kesäinen grillipöytä.

Ohjelmassa on paljon musiikkia. Esiintyjänä on monille suomalaismusiikista pitävillé tuttu Tšuhnat-duo, johon kuuluu Marjatta Ranta-Iso ja Hans Kromme sekä Henk Greuter, joka esittää myösken suomalaisista musiikkia kanteleella ja concertinalla.

Sauna on myös lämmitetynä vieraita varten.

Juhla pidetään klo 16.00-22.00 ja paikalle on vapaa pääsy.

Aterian hinta Alankomaat-Suomi Yhdystyksen ja Merimieskirkon jäsenille on 30 €, muille 35 €.

Varauksen voi tehdä maksamalla Finnish Seamen's Mission-tilille, IBAN: NL81 ABNA 0480 0237 78. Mainitkaa maksun ohessa, että kyse on juhannusjuhlasta sekä nimenne.

Saunamaksu on 5 € / henkilö, alle 18-vuotiaille se on ilmainen

Saunavuorot: naisten sauna klo 17.00-19.00, miesten klo 19.15-21.15.

Lisätietoa voi kysyä osoitteesta: rotterdam@merimieskirkko.fi tai info@vnf.nu.

Tšuhnat

Marjatta Ranta-Isos ja Hans Krommen muodostama duo on nimeltään Tšuhnat. Heillä on omintakeinen tylli tulkita somalaista, karjalaisen, lappilaisen, ruotsalaisen, virolaisen ja venäläisen kansanmusiikin säveliä ja tunnelmaa. Heidän esityksensä vaihtelee rauhallisesta kiihkeään, melankolisesta humoristiseen aiheinaan luonto ja rakkaus.

Marjatta ja Hans ovat esiintyneet monilla (kansan)musiikkifestivaaleilla Hollannissa ja Suomessa sekä useita kertoja radiossa. Suomenmieliset tuntevat heidät varmaanakin heidän Harkestedin juhannusjuhlilla esiintymisistään.

Marjatta Ranta-Iso - laulu ja kitara, Hans Kromme - kitara.

Henk Greuter

Jotkut ovat saaneet jo kuulla Henk Greuterin musisointia kanteleella Merimieskirkon joulubasaareissa. Hän soittaa pelimanni-

musiikkia: valssia, polkaa, masurkkia, marseja ja kansanmusiikkia. Toisena soittimenaan hän käyttää concertinaa, eräänlaista pienikokoista harmonikkaa jolla hän on myösken tottunut soittaamaan suomalaisista musiikkia. Suomessa soitin on tuntematon, mutta se sopii hyvin suomalaisen musiikin tulkintaan.

Save the date! Kreeftenfeest!

op 9 september 2017 bij *At The Beach* te Den Haag

Van harte welkom op ons populaire kreeftenfeest, een typisch Fins evenement dat aan het einde van de zomer gevierd wordt. Volgens oude traditie worden rivierkreeften gepeld en gegeten, liedjes gezongen en Koskenkorva-wodka gedronken.

Dit is een unieke mogelijkheid om vrienden en bekenden kennis te laten maken met *Rapujuhlat* en in een ontspannen strandomgeving een van de laatste avonden van de zomer te vieren.

Neem deel aan dit fantastische evenement en eet de laatste rivierkreeften van het seizoen. We beginnen de avond om 16:30 uur met een optreden van een Fins koor en het feest kan door gaan tot in de kleine uurtjes. Vergeet niet om uw favoriete borrelglas mee te nemen.

Het volgende is inbegrepen in het programma: optreden van een koor, liedjes tijdens de avond, 3-gangen diner, met 10-15 rivierkreeften als voorgerecht (inclusief toast en dille), een BBQ buffet met koude en warme gerechten en een dessert, inclusief koffie/thee en een DJ met muziek.

Kreeftenfeest 9 september 2017

At The Beach, Den Haag (Scheveningen)

Dresscode: trek iets roods aan!

VNF-ledenprijs 34€/persoon (niet-leden 50€/persoon), inclusief muziek, rivierkreeften, BBQ buffet, 3 drankbonnen en Koskenkorva. Kinderprijs op aanvraag.

Aanmeldingen graag uiterlijk 4 september 2017 per email aan: info@vnf.nu.

U ontvangt dan van ons een routebeschrijving en betalingsinstructies.

Welkom!
Vereniging Nederland-Finland

P.S. Wie van verder komt, kan er natuurlijk een fantastische weekendtrip in het mooie Den Haag van maken.

Merkkaa kalenteriin! Rapujuhlat!

9. syyskuuta 2017 *At The Beach*-ravintolassa Haagissa

Syämälliseksi tervetuloa traditionaaliseen ja suosittuun suomalaiseen rapujuhlaan, tyypilliseen suomalaiseen tapahtumaan, joka vietetään kesän pääteeksi. Tarinan mukaan siellä kuoritaan rapuja, lauletaan lauluja ja juodaan Koskenkorva-snapseja.

Tämä on unikki mahdollisuus tutustuttaa yrityspartnerit rapujuhlaan ja myös mukava iltaohjelma viettää rennossa rantaympäristössä kesän viimeisiä kesälaitoja.

Ota osaa tähän fantastiseen tapahtumaan ja tule syömään sesongin viimeiset ravut. Me aloitamme klo 16.30 suomalaisen kuron esityksellä ja iltaa jatketaan pikku tunneille asti. Älä unohta ottaa mukaan suosikki-snapsilasiasia.

Ohjelmaan sisältyy seuraavaa: kuoroesitys, yhteislaulua, 3 ruokalajin illallinen: alkupaloina suomalaiseen tapaan valmis-

tettuja rapuja tuoreen tillin ja paahtoleivän kanssa, BBQ buffet kylmine ja lämpimine ruokalajeineen, sekä jälkiruoka kahvin tai teen kanssa.

**Rapujuhlat 9. syyskuuta 2017 klo 16.30
At The Beach -ravintola, Haag
Pukeutumiskoodi: Pue jotain punaista yllesi**

Alankomaat-Suomi Yhdistyksen jäsen hinta on 35 €/hlö sisältäen kuoroesityksen, herkulliset ravut, BBQ-buffetin, 3 juomaliippua ja snapit. Hinta muille on 50 €/hlö.

Voitte tiedustella lasten osallistumismaksua.

Tervetuloa!
Alankomaat-Suomi Yhdistys

Ilmoittautumiset mielellään viimeistään 4. syyskuuta 2017 mennessä sähköpostitse info@vnf.nu. Tämän jälkeen lähetämme ajo-ohjeet sekä maksuliikenteeseen tarvittavat tiedot sähköpostitse.

P.S. Vinkki ihmisille, jotka tulevat pidemmältä, tämä on erinomainen mahdollisuus yhdistää viikonloppumatka Haagiin ja tutustua samalla kaupungin nähtävyyksiin.

VIII. 1987-1997: Vanuit depressie naar de technologische top van Europa

De periode 1987-1997, eigenlijk de jaren negentig in zijn geheel, was voor Finland een tijd waarin veel zaken blijvend zijn veranderd. De effecten van deze periode hebben ook nu nog op verschillende manieren hun sporen nagelaten. Dit geldt, zowel maatschappelijk gemeten als op individuele basis voor de politieke orientatie, de economie en de industrie. In die jaren waaiden in de wereld krachtige winden, dus ook in Finland.

Reeta
Pöyhtäri,

Finland in de wereld: vanuit de invloedssfeer van de Sovjet-Unie naar de Europese Unie

De situatie in Finland in de jaren negentig kunnen we niet los zien van het bre-

dere Europese kader. Het evenwicht binnen de internationale relaties veranderde aan het eind van het jaar 1989 definitief, toen de Berlijnse muur op 9 november viel en de beide Duitslanden een goed jaar later werden herenigd. Tegelijkertijd was er grote onrust in de Sovjet-Unie: de innovatiepolitiek leidde er uiteindelijk toe dat meerdere revoluties in voormalige landen van het Sovjetblok elkaar snel opvolgden en er tenslotte in het jaar 1990 in de Sovjet-Unie zelf ook een omwenteling plaatsvond. Estland, Letland en Litouwen werden in 1991 onafhankelijk, het Warschaupact werd opgeheven en de Sovjet-

Unie viel uiteen. De Russische staat werd op de puinhopen van de Sovjet-Unie gesticht, terwijl tegelijkertijd het Finland-Sovjet-verdrag van 1948, het verdrag van Vriendschap, Samenwerking en Wederzijdse Bijstand (YYA) tussen Finland en de Sovjet-Unie, een stille dood stierf. De koude oorlog was geschiedenis geworden.

Voor Finland bood het uiteenvallen van de Sovjet-Unie een nieuwe kans om zich politiek op het westen en West-Europa te richten. Zweden was al begonnen met onderhandelingen over het lidmaatschap van de Europese Gemeenschap (vanaf begin jaar 1993 de Europese Unie) en diende in juli 1991 een aanvraag in. Finland wilde niet achterblijven bij het buurland en bij Oostenrijk, zodat onderhandelingen over een aanvraag voor het lidmaatschap in aller ijl op gang kwamen. Volgens de berichten uit die tijd speelde op de achtergrond in belangrijke mate de voorkeur mee van president Koivisto, die de leiding

Esko Aho (Centrum Partij) was minister-president in Finland van 1991 tot 1995. Hij leidde Finland naar het lidmaatschap van de Europese Unie, ondanks dat zijn eigen partij hier geen grote voorstander van was. | Esko Aho (Keskusta) oli Suomen pääministeri vuosina 1991-1995. Suomi liittyi Ahon kaudella Euroopan unioniin, vaikka jäsenyyss ei nauttinut Ahon kotipuolen keskuudessa suurta kannatusta.

van de buitenlandse politiek in handen had, en voorts ook de positieve houding tegenover de EU van minister-president Esko Aho van de Centrum Partij, die vanaf

Suomi 100 vuotta

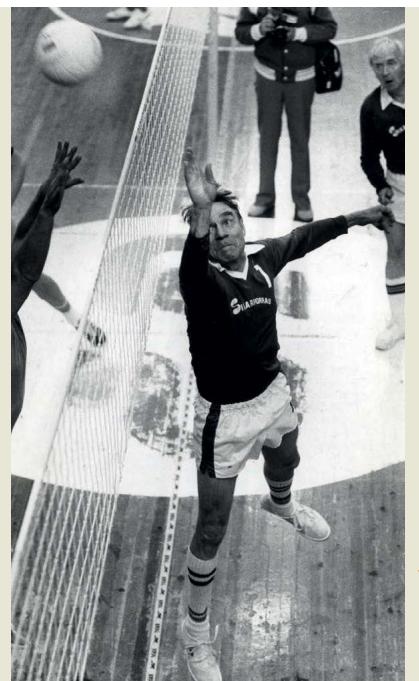
VIII. 1987-1997: Lamasta eurooppalaisen teknologiakehityksen ytimeen

Vuodet 1988-1997, ja 1990-luku kokonaisuudessaan merkitsivät Suomelle aikaa, jolloin moni asia muuttui pysyvästi. Ajanjakson vaikutukset ovat monella tapaa nähtävissä vielä nykyäänkin niin Suomen poliittisessa suuntautumisessa, taloudessa ja teollisuudessa, yhteiskunnassa laajemmin kuin suomalaissäitsessäänkin. 1990-luvulla maailmalla puhalsivat suuret tuulet – niin myös Suomessa.

Suomi maailmassa: Neuvostoliiton vaikutuspiiristä Euroopan unioniin

Suomen tilannetta 1990-luvun taitteessa ei voi tarkastella irrallaan laajemmasta eurooppalaisesta kehyksestä. Kansainvälisen suhteiden tasapaino keikahti pysy-

västi viimeistään vuonna 1989, kun Berliinin muuri murtui 9. marraskuuta ja Saksat yhdistivät noin vuotta myöhemmin. Samaan aikaan Neuvostoliitossa kuohui: uudistuspolitiikka johti lopulta siihen, että useat vallankumoukset entisissä Neuvostoblokin maissa seurasivat toisiaan ja lopulta myös itse Neuvostoliitossa nähtiin vallankaappaus vuonna 1990. Viro, Latvia ja Liettua itsenäistyivät 1991, Varsovan liitto lakkautettiin ja Neuvostoliitto hajosi. Venäjän valtio perustettiin 1991 Neuvostoliiton rauniolle ja samalla Suomen ja Neuvostoliiton välinen yya-sopimus raukesi. Kylmä sota oli historiaa.

De (onlangs overleden) president Mauno Koivisto was in zijn vrije tijd een verwoed volleyballer. | Hiljattain edesmennyt presidentti Mauno Koivisto oli vapaa-aallallaan innokas lentopalloilija.

1991 in functie was. Al eerder was Finland toegetreden tot de Europese vrijhandelszone, maar nu wenste het land deel uit te gaan maken van het hart van Europa en bij te dragen aan de ontwikkeling hiervan. Dat zou behalve vrijhandel ook vrije mobiliteit van mensen binnen het gebied van de Europese gemeenschap mogelijk maken en verder de basis scheppen voor een gemeenschappelijke Europese wetgeving en medezeggenschap met betrekking tot buitenlandse politiek en veiligheidsbeleid. Dus diende Finland in maart 1992 de aanvraag voor het lidmaatschap in en begonnen de eigenlijke onderhandelingen voor het lidmaatschap in het jaar 1993.

Bij de onderhandelingen over het lidmaatschap van de EU waren de belangrijkste knelpunten de landbouwpolitiek en de regio's, en verder ook de kwestie van de Finse neutraliteit. Ook al wilde Finland met de aanvraag voor het lidmaatschap van de EU deel uitmaken van Eu-

sen lainsäädäntöpohjan ja osallistumisen yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Niinpä Suomi jätti jäsenyshakemuksensa maaliskuussa 1992 ja varsinaiset jäsenyyssuvottelut käytiin vuonna 1993.

Jäsenyyssuvotteluissa suomalaisia kipukohtia olivat erityisesti maatalous- ja aluepolitiikka, samoin kuin kysymys Suomen puolueettomuudesta. Vaikkakin hankemalla unionin jäsenyyttä Suomi halusi olla osa Eurooppaa ja myös sen yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, tavoitteena oli edelleen pitää kiinni sotilaallisesta liittoutumattomuudesta. Vaikka puheet Suomen puolueettomuudesta haudattiin jo jäsenyyssuvottelujen kuluessa, sama häilyvyys on edelleen merkittävä määrittäjä Suomen ulkopoliitikassa. Mitä tulee maatalous- ja aluepolitiikkaan, useiden alueiden saaminen erityistukien piiriin on ollut elinehto kotimaisen maataloustuotannon jatkuvuudelle. Suomalainen

ropa en daarmee ook voor wat betreft de gemeenschappelijke buitenlandse politiek en het gezamenlijke veiligheidsbeleid een woordje meepraten, toch bleef de wens bestaan om vast te houden aan het principe om geen militaire bondgenootschappen aan te gaan. Ook al werd het gespreksthema 'neutraliteit' in de loop van de onderhandelingen dus min of meer begraven, toch is dit thema een belangrijke factor gebleven in de buitenlandse politiek van Finland. Wat betreft de landbouwpolitiek en de regio's was het van levensbelang voor de duurzaamheid van de nationale landbouwproductie om speciale subsidies te verkrijgen voor verschillende regio's. De Finse landbouw kan immers vanwege de veel-eisende geografische omstandigheden volstrekt niet concurreren met de grote landbouwlanden in Midden- en West-Europa, zoals Frankrijk of Nederland, als we bijvoorbeeld denken aan de oogstop-

maatalous kun ei haastavista maantieteellisistä olosuhteista johtuen voi mitenkään kilpailla Keski- ja Etelä-Euroopan suuren maatalousmaiden, kuten Ranskan tai Hollannin kanssa esimerkiksi sato-odotuksilla. Neuvottelutavoitteissa onnistuttiin tältä osin kohtuullisen hyvin.

Kaiken kaikkiaan Suomen liittyminen EU:hun herätti voimakasta keskustelua puolesta ja vastaan. Kyllä-leirissä jäsenyyttä perusteltiin turvallisuudella, talouden vakaudella ja mahdollisuudella vakiuttaa Eurooppaan koskeviin päättöksiin. Ei-puolella korostettiin kaventunutta valtiollista päättövaltaa, kielteisiä vaikutuksia maataloudelle ja sosiaaliturvalle, samoin kuin avointen rajojen aiheuttama turvallisuusriskiä. Neuvoa-antavassa kansanäänestyksessä lokakuussa 1994 änet jakantuivat hyvinkin tasapaino: kyllä-äänet (56,9 %) kuitenkin voittivat, mutta kannoissa oli suuria alueellisia eroja. Äänest-

brengsten. In dit verband lukte het redelijk goed om tijdens de onderhandelingen gehoor te vinden voor de Finse wensen.

Alles bij elkaar genomen riep het toetreden tot de EU een felle discussie van voor en tegen op. In de kringen van de voorstanders werd het lidmaatschap beargumenteerd met veiligheid, economische stabiliteit en de mogelijkheid om op de beslissingen die Europa betreffen, invloed uit te oefenen. Bij de tegenstanders werd vooral benadrukt dat de nationale beslissingsbevoegdheid werd beperkt. Ook kregen de negatieve invloeden op de landbouw en de sociale zekerheid extra aandacht en verder beklemtoonden zij de veiligheidsrisico's die open gingen met zich mee zouden brengen. Bij het raadgevende referendum van oktober 1994 waren de stemmen vrij gelijkmatig verdeeld: de ja-stemmen wonnen het wel met 56,9%, maar er waren grote regionale verschillen. De verkiezingsopkomst

tysprosentti oli 74. Myös puolueet olivat jyrkästi jakautuneet jäsenyyden puolesta ja vastaan. Marraskuussa 1994 Suomen eduskunta kuitenkin päätti Suomen EU-jäsenyyden puolesta ja niin Suomesta tuli unionin jäsen vuoden 1995 alusta. Jälkkäteen on käytty keskustelua siitä, oliko Suomessa aidosti mahdollista olla EU-jäsenyyttä vastaan. Eräs yleinen näkemys on ollut, että unioniin olisi liityttä kansanäänestyksen lopputuloksesta huolimatta: poliittinen (näennäisen yksimielinen) päätös asiastä oli tehty jo paljon aiemmin.

Maaliskuussa 1994 presidentti Mauno Koiviston seuraajaksi valittiin ensimmäistä kertaa Suomen historiassa suoralla kansanvaalilla hänen puoluetoverinsa Martti Ahtisaari (SDP). Ratkaisevalla toisella kierroksella Ahtisaari päätti vastustajansa, puolustusministeri Elisabeth Rehnin (RKP). Rehnin pääsy toiselle kierrokselle on huomattava saavutus, sillä hänen puo-

was 74%. Ook de politieke partijen waren sterk verdeeld in voor- en tegenstanders van het lidmaatschap. Toch besloot het Finse parlement in november 1994 het lidmaatschap van de EU aan te nemen en zo werd Finland vanaf begin 1995 lid van de Europese Unie.

Achteraf is erover gediscussieerd of het voor de Finse bevolking eigenlijk wel mogelijk was geweest om tegen het EU-lidmaatschap te stemmen. De algemene opvatting was dat Finland zich toch, onafhankelijk van de uitslag van het volksreferendum, met de Europese Unie verbonden had: de politieke beslissing, ogenschijnlijk democratisch, was al veel eerder gevallen.

In januari 1994 is Mauno Koivisto als president opgevolgd door zijn partijgenoot Martti Ahtisaari (sociaaldemocratische partij, SPD). Dit was de eerste keer in de Finse geschiedenis dat de president gekozen werd door middel van di-

Boven het resultaat van het referendum in Finland over het lidmaatschap van de Europese Unie, dat gehouden werd op 16 oktober 1994. | Vaikkakin suurimmalle osalle oli vaikeaa päättää, lopulta 57% äänesti Euroopan Unionin liittymisen puolesta.

lueensa edustama ruotsinkielinen vähemistö on vain 5-6% Suomen kansasta.

Vaalituloksen saattelemana Suomen virallinen taival Euroopan unionissa alkoi siten presidentti Ahtisaaren johdolla.

Elisabeth Rehn, lid van de Zweedse Volkspartij (RKP). Zij was van 1991 tot 1995 Minister van Defensie in het kabinet Aho en bereikte in januari 1994 de tweede ronde van de presidentsverkiezingen, waarin zij 46% van de stemmen kreeg. Haar tegenstander, Matti Ahtisaari, kreeg 54% van de stemmen en werd gekozen tot de tiende president van Finland. | Elisabeth Rehn (Ruotsalainen kansanpuolue, RKP) toimi vuosina 1991-1994 puolustusministerinä Ahon hallituksessa. Vuonna 1994 hän pääsi toiselle kierrokseen presidentinvaalissa saaden 46% äänistä. Hänen vastaehdokkaansa Martti Ahtisaari sai 54% annetuista äänistä ja tuli näin valituksi Suomen kymmenenneksi presidentiksi.

recte verkiezingen in twee rondes en niet door een kiescollege. In de beslissende tweede verkiezingsronde versloeg Ahtisaari zijn tegenstandster, de Minister van Defensie, Elisabeth Rehn, van de Zweedse Volkspartij (RKP). Het was heel opmerkelijk dat Elisabeth Rehn de tweede ronde had bereikt, omdat de Tweedssprekende minderheid waartoe zij behoort, nog maar voor zo een vijf tot zes procent deel uitmaakte van de Finse bevolking.

De officiële toetreding van Finland tot de Europese Unie vond dus uiteindelijk plaats onder het presidentschap van Matti Ahtisaari.

Via speculatie-economie naar een diepe depressie – in het kielzog van Nokia naar een nieuwe opleving

Een andere trend, die tegelijk met de internationale veranderingen een minstens even belangrijke factor was in de Finse geschiedenis van rond de jaren negentig,

hing samen met de economische ontwikkeling. In de jaren tachtig beleefde Finland, zoals ook elders in de westerse wereld, een tijd van een sterke economische groei. Dit hield een opleving in van een goedlopende export, maar bevorderde ook de zogenoemde speculatie-economie, waarbij de banken via de toegang tot de internationale kredietmarkt, aan individuele klanten en bedrijven grote leningen verleenden, zelfs tegen onvoldoende onderpand. Deze veel te optimistische economische verwachtingen leidden in Finland tot een vastgoedcrisis, tot economische oververhitting en uiteindelijk tot een bankencrisis, die begin jaren negentig ernstige kredietverliezen en het crashen van verschillende banken veroorzaakte.

Het uiteenvallen van de Sovjet-Unie als Finlands belangrijkste handelspartner (15% tot 20% van de totale export ging tot die tijd naar de SU) werkte boven dien de crisisgevoeligheid van de Finse economie

Kasinotaloudesta syvästi lamaan ja Nokian vanavedessä uuteen nousuun
Toinen vähintään kansainvälisen muutosten kanssa yhtä merkittävä tekijä Suomen historiassa 1990-luvun taitteessa on liittynyt taloudelliseen kehitykseen. 1980-luvulla Suomessa, kuten muuallakin läntisessä maailmassa, elettiin voimakasta nousukautta. Tätä vauhditti hyvin sujunut vienti ja niin kutsuttu kasinotalous, jossa pankit lainamarkkinoiden avauduttua kansainvälisesti myönsivät yksityisille ja yrityksille suuria lainoja jopa riittämättömiä vakuuksia vastaan. Ylioptimistiset talousdotukset johtivat Suomessa kiinteistökuplaan, talouden ylikuumenemiseen ja lopulta pankkikriisiin, joka päättyi 1990-luvun alussa useiden suomalaispankkien luottotappioihin ja kaatumiseen.

Suomen talouden kriisiytymiseen vaikutti lisäksi voimakkaasti Suomen mer-

in de hand. Finland genoot niet meer als enig westers land van de voordelen van een wederzijdse handelsovereenkomst, zodat de export kelderde. Ook de sterke koers van de Finse mark bevorderde de export niet. Dit leidde voor een deel tot verzakking van het industriële concurrentievermogen, wat weer leidde tot overproductie van papier en groei van de werkloosheid. Ten slotte bracht dit Finland van 1990 tot 1993 in een diepe malaise, in welke tijdspanne het bruto nationaal product met 13% daalde. De staat en de gemeenten snoeden drastisch in hun uitgaven door mensen te ontslaan en door de dienstverlening te verminderen. Het dieptepunt van het werkloosheidspercentage was 19% en in het jaar 1994 was dit in de bouwsector zelfs 37%. De depressie duurde uiteindelijk toch relatief kort, omdat die malaise niet wereldwijd en zelfs niet Europa-wijd was. Maar in Finland sloeg deze in ieder geval hard toe.

kittävimmän kauppanumppanin (15-20 % kokonaivoimistä) Neuvostoliiton hajoaminen. Suomi ei enää ainoana länsimaana saanutkaan etua kahdenkeskisistä kauppasopimuksista ja vienti romahti – vientiä ei myöskään auttanut markan vahva kurssi. Tämä osaltaan johti teollisuuden kilpalukyvyn heikkenemiseen, muun muassa paperin ylituotantoon ja työttömyyden kasvuun. Lopulta Suomen kohtasi vuosina 1990-1993 syvä lama, jonka aikana bruttokansantuote laski 13 prosenttia. Valtio ja kunnat leikkasivat menojaan rajusti irtisanomalla ja vähentämällä palveluita. Työttömyysprosentti oli pahimillaan lähes 19 ja esimerkiksi rakennusalalla vuonna 1994 jopa 37 prosenttia. Lama jää lopulta kuitenkin suhteellisen lyhyeksi, koska se ei ollut maailman tai edes Euroopan laajuisen. Suomeen se kuitenkin kolahti.

Useille suomalaisille, ja erityisesti pienyrityjille pankkien luottokriisi ja taloudel-

President Matti Ahtisaari. | Presidentti Matti Ahtisaari.

Voor veel Finnen, maar vooral voor de kleine zelfstandigen, brachten de kredietcrisis van de banken en de economische depressie individuele, economische problemen met zich mee. Bij menig kleine ondernemer was zijn of haar lening gebonden aan een buitenlandse valutakoers.

linen lama merkitsivät henkilökohtaisia talousongelmia. Useat piennytykset olivat sitoneet lainansa ulkomaisiin valuuttakursseihin. Kun markka vuoden 1991 lopulla devalvoitiin, eli sen arvoa suhteessa ulkomaan valuuttoihin alennettiin huomattavasti, ja se lopulta päästettiin kellumaan syksyllä 1992, ulkomaanvaluuttoihin sidottujen lainojen arvot moninkertaistuivat. Muutos oli niin äkillinen, että vain harvat osasivat siihen varautua suojaamalla lainansa. Suomessa koettiin ennennäkemätön konkurssialto. Yrittäjät ja yksityiset henkilöt ylivielkaantuivat samalla, kun yhä useammat jäivät työttömiksi. Monien velkavankeus tai pitkäaikaistyöttömyys on jatkunut näihin päiviin saakka.

Laman jälkiä, erityisesti sen jättämää leimaa yhteiskunnalliseen ilmapiiriin paikataan edelleen. Syvimmillään sen vaikutus näkyy 1990-luvun alkupuolella

Toen de Finse mark eind 1991 werd gedevalueerd, oftewel de waarde ervan ten opzichte van de buitenlandse valuta aanzienlijk werd verminderd, en vervolgens de waarde van de Finse mark in de herfst van 1992 zwevend werd gelaten, werd de waarde van de aan buitenlandse valuta gebonden leningen verveelvoudigd. Deze verandering kwam zo plotseling, dat maar weinigen in staat waren hun lening ertegen te beschermen. Een ongekende golf van faillissementen was er in Finland het gevolg van. Ondernemers en privé personen zaten diep in de schulden, terwijl steeds meer mensen werkloos werden. De schuldenlast en langdurige werkeloosheid duren tot in onze dagen voort. Sporen van deze depressie en vooral het daarmee opgelopen stempel in de sociale sfeer, worden nog steeds verdoezeld. De meest verregaande invloed daarvan zien we bij de kinderen uit deze malaise, die dus begin jaren negentig geboren zijn: bij

syntyneissä 'lamen lapsissa': sukupolvessa, josta osa on elänyt köyhyydessä koko elämänsä niissä tapauksissa, joissa vanhempien lama-aikana alkanut pitkä-aikaistyöttömyys tai velkaantuminen on periytynyt vähäosaisuuteen ja syrjäytymisriskineinä myös seuraavaan sukupolveen. Tällä 1990-luvun alussa syntyneellä sukupolvella on todettu aiempaa suurempia haasteita päästää koulutuksen ja työelämän piiriin. Tämä ns. Y-sukupolvi onkin ensimmäinen, joka ei ole edellistä sukupolvea vauraampi.

Laman raunioilla alkoi kuitenkin taaptaua ihmeitä. Viennin heikennytyä perinteisillä teollisuudenaloilla Suomessa alkoi syntyä uutta teknologiaa kehittäviä yrityksiä. Näistä suurin ja tunnetuin oli tieteenki Nokia – matkapuhelin teknologian edelläkävijä maailmassa. Nokialla onnistuttiin valmistamaan vuonna 1991 ensimmäinen GSM-puhelin ja jo vu-

de generatie dus, waarvan een deel zijn of haar hele leven lang in armoede heeft geleefd. In zulke gevallen, waarin de langdurige werkeloosheid of de schulden van hun ouders tijdens de malaisetijd begon, werd de ervenis van kansarmoede en het risico drop-out te worden, gedeeltelijk ook aan de volgende generatie doorgewegeven. Het is een bewezen feit dat de in het beginjaren negentig geboren generatie een grotere uitdaging moest overwinnen om in het circuit van scholing en werklevens binnen te komen. Deze zogenoemde generatie Y, de googlegeneratie, is de eerste generatie die niet welgesteld is dan de voorafgaande generatie.

Op de puinhopen van de depressie begonnen echter wonderen te gebeuren. Terwijl de traditionele industriële export in Finland verminderde, begonnen er ondernemingen te ontstaan die een nieuwe technologie ontwikkelden. De grootste en bekendste ervan is uiteraard Nokia – de pi-

Nokia mobiele telefoons. | Nokian matkapuhelimia.

sikymmenen loppuun mennessä Nokialla oli tullut maailman suurin matkapuhelin-tien valmistaja. Parhaimmillaan vuonna 2000 Nokian palveluksessa työskenteli Suomessa noin 25.000 henkilöä ja yrityksen osuus viennistä oli suurimmillaan 17 %. Myös muut vaikutukset työllisyyteen ja taloudelliseen kasvuun olivat merkittäväät: Nokian vanavedessä Suomeen syntyi

onier van de mobiele telefoontechniek in de wereld. Nokia lukte het in 1991 de eerste gsm-telefoon te produceren en al voor het einde van de jaren negentig was Nokia de grootste producent van mobiele telefoons ter wereld geworden. Op zijn best had Nokia in het jaar 2000 ongeveer 25.000 werknemers in dienst en het aandeel van Nokia aan de export was op zijn hoogtepunt 17 %. Ook andere invloeden op de werkgelegenheid en de economische groei waren betekenisvol: in het kielzog van Nokia ontstonden er een groot aantal kleinere bedrijven, die als onderleverancier onderdelen fabriceerden, die voor de apparaten van Nokia noodzakelijk waren.

Tegelijkertijd groeide ook de informatietechnologie en de knowhow ervan aanzienlijk. Communicatie per computer ontwikkelde zich vanaf eind jaren tachtig. In Oulu werd in het jaar 1988 de eerste toegepaste internet-chat ontwikkeld en in hetzelfde jaar startte de eerste

suuri määrä pienempiä yrityksiä, jotka valmistroivat alihankintana tarvittavia osia Nokian laitteisiin.

Samaan aikaan myös IT-teknologia ja osaaminen olivat merkittävässä kasvussa. Tietokonevälisteeni viestintä alkoi kehittyä 1980-luvun lopulta lähtien. Oulussa kehitettiin jo vuonna 1988 ensimmäinen toimiva verkkopohjainen chat-sovellus ja samana vuonna ensimmäinen tietoverkko-yhtiö Funet aloitti toimintansa. Internet rantautui Suomeen 1993 ja vuodesta 1995 lähtien mm. suuret mediayhtiöt alkoivat ylläpitää verkkosivujaan.

Suomen menestystä tässä kehityksessä oli mahdollistamassa jo valmiaksi hyvin toimiva infrastruktuuri ja teknologiamyönteinen ilmapiiri, mutta erityisesti erinomainen insinööriosaaressa. Nokian menestyskaudella ei myöskään pihistelyt valtion tutkimus- ja kehitysrahoituksessa. Nokian merkitystä Suomelle ei voi koko-

netwerkfirma Funet haar bedrijf. Internet bereikte Finland in het jaar 1993 en vanaf het jaar 1995 begonnen de grote mediafirma's hun webteksten te onderhouden.

Dat Finland in deze ontwikkeling zou slagen, werd al mogelijk gemaakt door de reeds aanwezige, goed functionerende infrastructuur en de technologievriendelijke sfeer, maar vooral toch wel door de uitmuntende vakkenkennis van de ingenieurs. Tijdens de succesperiode van Nokia werd er ook van staatswege niet beknibbeld op research- en ontwikkelingsgelden. We kunnen de betekenis van Nokia voor Finland in zijn totaliteit niet begrijpen, als we geen rekening houden met de economische omstandigheden waarin Nokia tot bloei kwam. Het is niet onjuist te zeggen dat het succes van Nokia het gemeenschappelijke succes van Finland was. Zelfs de situatie van het Finland van nu zou vrijwel onmogelijk te interpreteren zijn, zonder Nokia te vermelden.

naisuutena ymmärtää, ellei tiedä niistä taloudellisista olosuhteista, joissa Nokian kukoistuskausi alkoi. Ei ole virheellistä sanoa, että Nokian menestys oli Suomen yhteisen menestys. Suomen nykyistäkään tilannetta olisi lähes mahdotonta tulkita ilman mainintaan Nokiasta.

Suomalainen yhteiskunta ja kulttuuri 1990-luvulla: pop-musiikkia ja koko kansan urheilujuhlaa

Vaikkakin lama on jättänyt pysyvästi jälkensä 90-lukuun Suomessa, kuvastaa vuosikymmentä samanaikaisesti myös toiveikkuus ja kansainvälistyminen. Eurooppa avautui ja sitä myöten aivan uudenlaiset mahdollisuudet matkustaa ja liikkua rajoituksetta ympäri Eurooppaa. Interrail oli hyvin suosittu tapa tutustua muihin maihin, sillä lentoliiput olivat edelleen hyvin kalliita. Kansainvälisten konfliktien ajamina Suomeen myös saa-

De Finse samenleving en cultuur in de jaren negentig: popmuziek en een sportfeest van het hele volk

Ofschoon de depressie zijn blijvende sporen heeft nagelaten in de jaren negentig, weerspiegelt deze periode toch ook hoopvolle verwachtingen en internationaleerings. Europa ging open en daardoor werden nieuwsoortige mogelijkheden van reizen en zich vrij en zonder grenzen door Europa te bewegen, mogelijk. Interrail was een populaire manier om met andere landen kennis te maken, want vliegtickets waren nog steeds erg duur. Door nationale conflicten uit hun vaderland verdreven kwamen ook de eerste grote groepen vluchtelingen uit Somalië en Joegoslavië naar Finland. Bovendien verspreidden culturele invloeden zich snel in het zich internationaliserende Finland.

In de muziekwereld was onder andere MTV-Europe een nieuw fenomeen – een tv-kanaal, dat in Finland van 1987 tot 1998

ontvangen kon worden. Via dit kanaal bereikte de buitenlandse hitlijstmuziek met videoclips Finland sneller dan voorheen. Ook tv-programma's wonnen in Finland terrein en die lieten vooral op jeugdgerichte muziekvideo's zien. De radiomarkt was al in 1985 vrijgegeven en verschillende commerciële radiozenders konden actief worden en dienden vooral als verspreidingskanalen van popmuziek. Dat beïnvloedde in Finland opmerkelijk de muziekproductie en het ontstaan van een eigen popmuziekcultuur. In de jaren negentig werd menig bekende Finland pop- en rockband opgericht: 'producten' uit die tijd zijn onder anderen Ultra Bra, Neljä Ruusua (vier rozen), Kolmas Nainen (de derde vrouw), CMX, Miljoonasade (miljoenenregen), Suurlähettilääät (ambassadeurs), Neon 2, Klamydia (chlamydia), Apulanta (hulpmeest) en Tehosekoitin (mixer). Aan de andere kant werd er in Finland een electronisch discomuziek-

genre ontwikkeld, waarvan de bekendste namen waren: Aikakone (tijdsmachine), Movetron, Hausmylly (Hausmühle), Nylon Beat, Taikapeili (toverspiegel) en Waldo's people. Ook vandaag de dag nog bloeit de 'negentigercultuur' (cultuur uit de jaren negentig), die in leven gehouden wordt door dertig- tot vijfentachtig-jarige fans van de popmuziek en de muziekcultuur van de jaren negentig. Overal in Finland worden 'negentigerdisco's' en clubavonden georganiseerd, waar Finse en Noord-Europese muziek wordt gespeeld. In de radio horen we wekelijks op vrijdag retro-muziek van de hits uit de jaren negentig.

Na 1993 groeide het verdere tv-aanbod in Finland, toen de door reclame gefinancierde MTV3 zijn eigen kanaal kreeg. In de jaren negentig kunnen we denken aan talrijke quizen zoals Onnenpyörä (het geluksrad), Speden Spelit (de spelletjes van Spede), Kymppitonni (tien ton) en de

De band 'Ultra Bra'. | Ultra Bra -yhtye.

op koppelzoeken gerichte Napakymppi (schot in de roos). In de 'Tuttu juttu'-show (bekend verhaal-show) spelen samenhangende paren een wedstrijd met elkaar. De bloem van de humoristische programma's vertegenwoordigen de shows van 'de vogels van Lapinlahti' (Lapinlahden lintujen show), de Pulttibois (de boutjongens) en de latere befaamd geworden Kummeli. Kinderen waren enthousiast over de tekenfilmversie van Moem, die ontstond

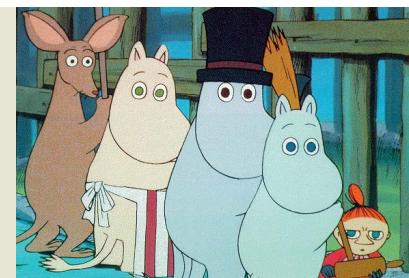

De band 'Movetron'. | Movetron-yhtye.

liikkuivat nopeasti kansainvälistyvään Suomeen.

Musiikkimailmassa uusi ilmiö oli muun muassa MTV Europe -kanava, joka näkyi Suomessa vuosina 1987-1998. Kanavan kautta ulkomaiset listamusiikki musiikkivideoineen levisi Suomeenkin aiempaa nopeammin. Myös Suomessa yleistyivät musiikkivideoita näyttävät, erityisesti nuorille suunnatut tv-ohjel-

mat. Radiomarkkinat olivat vapautuneet jo vuonna 1985 ja useat kaupalliset radiokanavat saattoivat aloittaa toimintansa, toimien erityisesti pop-musiikin levityskanavana. Tämä vaikutti Suomessa merkittävällä tavalla musiikkitoottantoon ja pop-musiikkikulttuuriin syntymiseen. 1990-luvulla perustettiin monia Suomipopin ja rockin merkkibändejä: tuon ajan 'tuotteita' ovat muun muassa Ultra Bra, Neljä Ruusua, Kolmas Nainen, CMX, Miljoonasade, Suurlähettilääät, Neon 2, Klamydia, Apulanta ja Tehosekoitin. Toisaalla kehittyi suomalainen elektroninen diskomusiikkigenre, jonka suurimpia nimiä olivat Aikakone, Movetron, Hausmylly, Nylon Beat, Taikapeili ja Waldo's People. Tänakin päivänä Suomessa kuistaa 'ysärikulttuuri', jota ylläpitivät n. 30-45-vuotiaat 90-luvun pop-musiikin ja musiikkikulttuurin ihailijat. Ympäri Suomea järjestetään erityisiä 'ysäridiskoja' ja

Moemfiguren uit de tekenfilm. | Muumiperheen jäseniä piirretystä tv-sarjassa.

klubi-iltoja, jossa soi aikakauden suomalainen ja pohjoiseurooppalainen musiikki. Radiossa kuullaan joka viikko ysärihitien 'Retroperjantai'.

Myös muu televisiotarjonta lisääntyi Suomessa vuodesta 1993 eteenpäin, kun mainosrahoitteinen MTV3 sai oman kanavapaikkansa. 1990-luvulta muistetaan lukuisia uusia visailuja kuten Onnenpyörä, Speden Spelit, Kymppitonni ja parin-

De band 'Kolmas nainen'. | Kolmas nainen -yhtye.

puivat ensimmäiset suuremmat pakolaisten ryhmät Somaliasta ja hajonneesta Jugoslaviasta. Myös kulttuuriset vaikuttet

Sportpostzegels van 1995.

hakuun keskittynyt Napakymppi. Tuttu juttu -showssa kisailivat valmiit pariskunnat. Huumoriohjelmien parhaimmista edustivat Lapinlahden Lintujen show:t, Pulttibois ja sittemmin kulttimaineeseen noussut Kummeli. Lapsia ilahdutti uusi japanilais-hollantilais-suomalaisena yhteistyönä syntynyt piirrosversio Muumeista. Tunnussävelmä on hollantilaisen

Model van de veerboot Estonia, die is vergaan in de Oostzee in de herfst van 1994. | Autolautta Estonian pienoismalli. Estonia upposi Itämerellä syksyllä 1994.

in samenwerking tussen Japanners, Nederlanders en Finnen. De herkenningsmelodie heeft het handschrift van Vader Abraham, Pierre Kartner. Bij de gezinsseries kunnen we bijvoorbeeld denken aan de 'tijd van de roos' (Ruusun aika), de op het platteland zich afspelende Metsolat (de familie Metsola) en de in het jaar 1995 begonnen tv-serie van Helsinki, Kotikatu (thuisstraat), een serie die zeker tot het jaar 2012 heeft gelopen. In 1992 bereikte de duurzame Amerikaanse soapserie 'The Bold and the Beautiful' Finland. Deze serie frappeerde en ontroerde toenertijd door de frisheid ervan.

Tot de meest schokkende nieuwsfeiten van de tv-historie uit de jaren negentig behoort de ondergang in de Oostzee van de veerboot Estonia, op weg van Tallinn naar Stockholm, in de herfst van 1994. De draagwijdte van de ramp, waarbij 852 mensen verdrongen, was en is nog steeds moeilijk te bevatten.

Andere culturele hoogtepunten voor Finland uit de jaren negentig vinden we bij de sport. In 1989 werden in Lahti de wereldkampioenschappen skiën georganiseerd. Deze WK waren de voor Finland meest succesvolle kampioenschappen aller tijden, waarbij het in groten getale opgekomen thuispubliek een ruime buit aan medailles van zijn skiers en de schansspringers kon bejubelen. De klap op de vuurpijl kwam in het jaar 1995, toen Fin-

Pierre Kartnerin (Vader Abraham) käsi-alaa. Perhesarjoista muistetaan esimerkiksi Ruusun aika, maaseudulle sijoitetut Metsolat ja vuonna 1995 alkanut, helsingiläinen Kotikatu – viimeksi mainittua sarja kuvattiin aina vuoteen 2012. Vuonna 1992 Suomeen rantautui amerikkalainen kestosaippuasarja Kauniit ja rohkeat, joka aikanaan kohautti tuoreudellaan. 90-luvun televisiohistoriankin rankimpiin uutistapahtumiin puolestaan kuulunee Tallinnasta Tukholmaan matkalla olleen autolautta Estonian uppoaminen Itämerellä syksyllä 1994. Tapaturman laajutta, 852 hukkunutta, oli ja on edelleen vaikea käsittää.

Muita suomalaisen valtvirtakulttuurin valonpilkahduksia 1990-luvulla koettiin urheilun parissa. Lahdessa järjestettiin vuonna 1989 Suomen kaikkien aikojen menestyksekäimmät hiihdon MM-kisat, joissa ennätysuuri kotiyleisö

land in Stockholm goud won bij de wereldkampioenschappen ijshockey. De Finnen versloegen onder leiding van de Zweedse trainer Kurt Lindström in de finale het gastland Zweden. Van de Zweden werd ook de tune 'Den glider in' (de puck glijdt het doel in) 'gestolen', de herkenningsmelodie, die de Zweden tot dan toe voor hun eigen overwinningsviering hadden gereserveerd. Deze tune is van toen af aan bij de wedstrijden van de Finnen bij ieder toptoernooi te horen geweest. Deze gouden medaille voor ijshockey heeft een grote symbolische betekenis gekregen: het door de malaise zo getroffen volk kreeg uiteindelijk de kans op een internationaal erkend terrein zijn talent te laten zien en daardoor een werkelijke reden te hebben om te vieren. Deze gebeurtenis markeerde een soort keerpunt van nationaal zelfbewustzijn.

Halverwege de jaren negentig begon voor Finland de tot dan toe wellicht be-

sai juhlia niin hiihtäjien kuin mäkihypäpäijien runsasta mitalisaalista. Varsinaisen paukku koettiin vuonna 1995, kun Suomi voitti jäähiekon MM-kisoissa Tukholmassa kultaa – lyöden ruotsalaisvalmentaja Kurt Lindströmin johdolla finaalissa isäntämaa Ruotsin. Ruotsalaisilta myös 'varastettiin' voitonjuhliin varattu tunnuskappale, 'Den glider in', jota onkin siitä asti soitettu jäähiekon arvokisojen Suomen otteluissa. Jääkiekkokulta on saanut suuren symbolisen merkityksen: laman nujertama kansa sai viimein näytettyä kykynsä kansainvälisillä kentillä ja todellista syytä juhlaan. Tapahtuma merkitsi eräänlaista kansallisen itsetunnon kännekohtaa.

1990-luvun puolivälistä alkoikin Suomen tähän asti kenties merkittävin taloudellinen nousukausi. Tuona aikana Suomi on myös siirtynyt yhä lähemmäksi maailmaa ja globaalaje vaikutteteita. 1990-luku

langrijkste economische opleving. In die tijd is Finland ook de rest van de wereld meer naderbij gekomen en gevoeliger geworden voor globale beïnvloeding. De jaren negentig heeft de Finse gedachten-wereld bestempeld als een tijd, waarin zaken onuitwisbaar veranderden, en het einde van de verandering is nog niet in zicht.

*Reeta Pöyhtäri,
Nederlandse vertaling: Peter Starmans*

Persoonlijke bijzonderheden:

Gepromoveerd wetenschappelijk onderzoeker journalistiek en nieuwsmedia aan de Universiteit van Tampere.

on painunut suomalaisten mieliin aikana, jolloin monia asia muuttui lähtemättömästi, eikä loppua vielä ole näkyvissä.

Reeta Pöyhtäri

Kirjoittaja on YTT, tutkijatohtori, Tampeen yliopisto (journalismi ja median tutkimus

Interieurwinkel Pentik brengt stukje Finse cultuur naar Nederland

Het merk Pentik, dat van oorsprong bekend is geworden door handgemaakte keramiek, biedt een volledig assortiment in woondecoratie en interieur-inrichting. Het merk is in Finland al een waar begrip en in april opende de Finse onderneemster Kati Rook de eerste Pentik winkel in Nederland. Zodat ook Nederland kennis kan maken met de Finse natuur, frisheid en gezelligheid waar Pentik voor staat.

Fluitende vogels, kabbelend water en het grazen van herten in de Finse natuur zijn de geluiden die je hoort bij het betreden van de eerste Pentik winkel in Nederland, gelegen op de mooie locatie, Oudkerkhof 38 in Utrecht. De sfeer is warm en uitnodigend. Met de diversiteit aan producten en verschillende productlijnen is er voor iedere kamer in huis wel iets te vinden. Pen-

Kati Rook in de nieuwe winkel in Utrecht. | .Kati Rook uudessa Utrechtin liikkeessään.

tik is niet voor niets een familiebedrijf, de bedoeling achter de producten is namelijk dat ze een gevoel van warmte en gezelligheid aan je interieur toevoegen. "Zodat je je thuis voelt," aldus Kati Rook. Kati ontvangt dan ook iedereen gastvrij en

vertelt enthousiast over de achtergrond en visie van Pentik, onder het genot van een kopje koffie of thee in een grote, comfortabele, Pentik-stoel.

Over Pentik: Het familiebedrijf

Het familiebedrijf, opgericht door kunstenares Anu Pentik (75), produceert al meer dan 45 jaar eigen ontwerpen. Anu Pentik beschildert tot op de dag van vandaag met de hand haar zelf ontworpen keramiek. In Finland zijn al meer dan tachtig Pentik winkels gevestigd. Ook in Zweden, Tsjechië en Rusland zijn winkels van het Finse merk te vinden. Nederland hoort nu ook bij dat rijtje en de komende jaren hoopt Kati meerdere vestigingen in Nederland te openen. Ook wordt later dit jaar een Nederlandse Pentik-webshop geopend.

Het verhaal achter de producten

Wat Pentik definieert is een gezelligere en zachtere vorm van de eenvoudige Scandi-

Anu Pentik aan het werk. | Anu Pentik työssään.

navische stijl. Pentik is modern en fris en biedt een verscheidenheid aan interieur-inrichting en decoratie. Woontextiel, smaakvolle decoraties en natuurlijk keramiek: Borden, kopjes, schotels, maar ook complete serviezen met een hele eigen Finse stijl voor dagelijks gebruik.

on kaikkiaan 80 Pentik-myymälää, joiden lisäksi ulkomailta muutama; Ruotsissa, Venäjällä, Tsekin Tasavallassa ja nyt Alankomaissa. Tulevina vuosina, Kati suunnittelee avaavansa lisää Pentik-liikkeitä Alankomaissa ja myöhemmin tänä vuonna avataan myös hollantilainen Pentik-nettikauppa.

Tarina tuotteiden takana

Pentik edustaa kodikasta ja pehmeää skandinaavista tyylia. Se on moderni ja

Pentik tuo palan suomalaista kulttuuria Alankomaihin

Pentik, on tunnettu keramiikastaan, mutta tarjoaa myös kokonaivaltaisen valikoiman sisustus-tuotteita. Merkki on todella tunnettu Suomessa ja nyt se on rantautunut Alankomaihin, suomalaisen yrityjän Kati Rookin avattua ensimmäisen liikkeen Utrechtin. Nämä myös hollantilaiset voivat tutustua Pentikin edustamaan suomalaiseen luontoon, raikkauteen ja kodikkuuteen.

Pentik liike sijaitsee kauniilla kadulla, Oudkerkhof 38, Utrechtissa. Astuessaan liikkeeseen kuulet erämaalintujen ääniä ja puron solinaa. Tunnelma on lämmin ja kutsuva. Tuotevalikoima on laaja ja siitä löytyy joitain jokaiseen huoneeseen ko-dissa. Pentik ei ole vain nimellisesti perhe-

yritys vaan perhekeskeisyys ja yhdessäolo tulevat esille myös lämmintenkinisestä ja kodikkaasta tuoteasettelusta. "Tarkoitus on saada asiakkaat tuntemaan olonsa kotoisaksi", sanoo omistaja Kati Rook. Kati ottaa asiakkaat vastaan vieraanvaraisuudella ja kertoo innostuneesti Pentikin tarinaa ja konseptia samalla kun tarjoaa kuppilisen kahvia ja istuttaa sinut mukavasti isoon Pentikin nojatuoliin.

Pentik – perheyritys

Yrityksen perustaja Anu Pentik (75), on tuottanut yli 45 vuotta keramiikkaa ja tekee edelleen käsin unikko keramiikkaa, Pentikin Studio-kokoelmaan. Suomessa

De collectie bij Pentik wordt vier keer per jaar vernieuwd. De designers bij Pentik ontwerpen elk seizoen een nieuwe lijn, waardoor er altijd nieuwe producten te koop zijn. Zo kan men ook altijd frisse ideeën en inspiratie opdoen in de winkel. Verder biedt Pentik onder anderen ook: glaswerk, meubels, lampen, sierkussens, textiel, kaarsen en overige decoraties.

Natuurlijk ontbreken de Pentik klassiekers zoals de Saaga collectie met afbeeldingen van rendieren op textiel en kera-

miek niet in het assortiment. Ook de in Finland populaire zilver vergulden rendieren zijn nu in Nederland verkrijgbaar. Daarnaast zijn er in de winkel ook Finse delicatessen te vinden, zoals lakkasiroop. Dit maakt een bezoek aan de winkel ook een culinaire belevening.

'Finland 100 jaar'

Ook de kunstzinnige keramiek collectie, met de hand beschilderd door oprichtster Anu Pentik, zijn te zien in de winkel in

ramiikkassa. Suomessa kovin suosittut hopeoidut porot ovat myös saatavilla. Lisäksi Pentik tarjoaa hiukan suomalaisia herkkuja, kuten lakka-siirappia. Vierailu liikkeessä voi siten olla myös kulinaarinen kokemus.

Suomi 100

Pentikin Utrechtin liikkeessä on Anu Pentikin omin käsin tekemää taidekeramiikkaa. Tämän vuoden erikoisuutena tarjolla on tuotteita, jotka juhlistavat Suomen 100 vuoden taivalta. Musiikki, tuoksut, värit ja maut antavat tunnelmia Suomen luonnonsta. "Toivon, että asiakkaat nauttivat käynnistään liikkeessämme ja saavat kokemuksen pohjoisesta Suomesta." Kati kertoo.

Näin ollen Kati Rook ei vain myy sisustustuotteita vaan myös suomalaisista elämäntyyliä. "Tuotteiden lisäksi haluamme antaa asiakkaillemme ideoita ja inspiraatiota oli sitten kyse ololuoneen virkistämisenstä tai pöydän kattamisesta juhannuksen

Kati Rook ontving op het openingsfeest de Finse ambassadeur Katri Viinikka (midden) en Pentik-direcuteur Pasi Pentikainen (rechts). | Kati Rook avajaisjuhlissa vastaanottamassa Suomen suurlähettilästä Katri Viinikkaa (keskellä) en Pentikin johtajaa, Pasi Pentikäistä (oikealla).

lisäksi Pentikiltä löytyy myös lasi-tuotteita, huonekaluja, lamppuja, tyynyjä, tekstiilejä, kynttilöitä ja muita koriste-esineitä. Luonnollisesti, liikkeestä löytyy Pentik klassikkoja, kuten Saaga-kokoelma, jossa on poronkuvia, niin tekstileissä kuin ke-

doen in onze winkel. Of het nu gaat om het stylen van een woonkamer of om het feestelijk aankleden van een eettafel voor een barbecue in midzomer: wat wij uiteindelijk willen meegeven is dat warme gevoel van gezelligheid uit het hoge noorden van Finland."

'Together: Pentik zijn wij samen'

Het thema dit jaar van het 100-jarige bestaan van Finland is dan ook niet voor niets 'Together' een woord dat ook voor het familiebedrijf belangrijk is, want samen zijn zij 'Pentik'. Het thema van het 100-jarige bestaan is dan ook bedoeld om Finnen en de vrienden van Finland te bewegen tot eenheid bij evenementen in Finland en daarbuiten, die de cultuur en de geschiedenis van het land in ere houden. Zoals Pentik dat nu doet door de Finse cultuur met enthousiasme te introduceren in Utrecht.

PENTIK®

Pentik Utrecht
Oudkerkhof 38
3512 GL Utrecht
Tel 030 - 737 1275

Wilem
Mulder

Nykänen

Omdat wij in Finland nogal afgelegen wonen van de openbare weg, zijn de brievenbussen niet naast de deur. Drie kilometer bij onze voordeur vandaan bij het begin van de landweg hangen ze broederlijk naast elkaar, dertig in totaal. Er zijn meer huizen op het schiereiland maar blijkbaar heeft niet iedereen een brievenbus. Wij ook niet, nog niet in ieder geval. Tot nu is het een vakantiehuis en waarom zou je daar je rekeningen willen krijgen? Wij gebruiken het adres van de enige winkel in de buurt als we post willen ontvangen. Zoals voor de stem-formulieren voor de verkiezingen van 2017. Dan blijkt dat je alsnog het stadje in moet omdat je moet tekenen. Dus die brievenbus heeft voor ons niet zoveel waarde.

We stopten op een keer bij de brievenbussen omdat er ook een info bord staat met aanbiedingen van bedrijven, bouwspullen en feestaankondigingen. We begroetten een oudere man die langzaam zijn auto uitkwam. Het bleek de buurman van nummer 24. Hij hees zichzelf behoedzaam uit zijn auto en zette zijn laarzen met spikes in het ijs van de weg. Het

was namelijk spiegelglad op de weg. Na een periode van dooi was het weer gaan vriezen en het lopen ging moeizaam. In Nederland zou in deze condities minimaal code rood gegeven worden, treinen zouden niet rijden en het hele land zou stil valLEN. Hier lachen ze erom en gaan ze door met de dagelijkse dingen.

De oude man ziet eruit alsof hij minstens honderdvijftig jaar oud is. Terwijl hij zijn levensverhaal aan mijn vrouw vertelt, bewonder ik zijn behendigheid op de gladde weg. Met hoekige bewegingen blijft alles overeind. Ik bewonder zijn techniek, omdat ik de dag ervoor bijna uitscheurde in een onbeschaamde spagaat en daarna plat op mijn gezicht ging. Toen ik opstond probeerde ik ook nog een pirouette die geen jury in de wereld ooit punten zou toekennen. Mijn vrouw kreeg de slappe lach van mijn kunsten.

Een dag later kwamen we de oude man weer tegen. Tijdens een tocht op de ski's

zagen we hem op een in aanbouw zijnde steiger zitten. Hij wenkte ons en stelde ons voor aan een andere buurman. We zijn namelijk allemaal buurmänner op dit schiereiland.

Nykänen, stelde de man zich voor, geen familie. Overal waar hij zich voorstelt moet hij dat erbij vermelden. Waarschijnlijk kent iedereen het verhaal van de beroemde Finse skispringer met dezelfde naam die aan lager wal raakte en zelfs zijn Olympische medailles moest verkopen om te kunnen eten en drinken. Vooral dat laatste was een probleem voor hem.

De twee waren aan het bouwen op het spiegelgladde ijs. Het werd een heuse ophaalsteiger, met takel en al. In Finland kan je namelijk je steiger in de winter niet zonder gevaar in het water laten liggen. De ijsvorming drukt de steiger in elkaar zodat er een scheef misbaksel overblijft en je er in de zomer vanaf glijdt.

Nykänen

Koska asumme Suomessa aika kaukana yleiseltä tieltä, niin postilaatikot eivät ole aivan oven vieressä. Maantien alussa, koti-oveltamme kolmen kilometrin päässä, on niitä kolmekymmentä veljellisesti rinnakkain ripustettuna. Taloja onenemmänkin, mutta näköjään kaikilla ei ole omaa postilaatikkoa. Ei meilläkään, ei ainakaan vielä. Tällä hetkellä se on loma-asunto, miksi haluaisimme saada laskumme sinne? Halutessamme postia käytämme lähiakuun osoitetta. Paitsi vuoden 2017 vaalilomakkeille. Silloin osoittautui, että piti matkustaa kapunkiin koska ne lähetettiin kirjattuina kirjeinä. Joten postilaatikolla ei ole meille paljoakaan merkitystä.

Pysähdyimme kerran postilaatikkojen kohdalla, koska a samassa paikassa on

myös tiedoitustaulu kauppa- ja rakennustarviketarjouksineen, sekä juhlailmoitukseen.

Tervehdimme vanhaa miestä, joka oli hiututtumassa hitaasti ulos autosta. Hän osoittautui naapuriksemme numerosta 24. Tie oli liukas kuin peili. Suojasään jälkeen oli alkanut pakastaa, ja kävely oli hankala. Hollannissa olisi jo näissä olosuhteissa annettu pahin mahdollinen kelivaroitus, junat eivät kulkisi ja koko maa olisi lamaannuksissa. Tällä sille vain naurahdetaan ja asioita tehdään niinkuin muulloinkin.

Vanha mies näyttää vähintään 150-vuotiaalta. Hänen kertoessaan elämäntarinaansa vaimolleni, ihailen hänen näppäryytään liikkua liukkaalla tiellä. Kulmikkain

liikkein hän pysyy pystyssä. Ihailen hänen tekniikkaansa, koska edellisenä päivänä olin itse melkein revetä pahassa spakaatissa ja kauduin suoraan kasvoilleni. Nous tessani koitin tehdä vielä piruetin, mille mikään raati koko maailmassa ei olisi jakanut pisteitä. Vaimoni olla kuolla nauruun taiteiluni takia.

Päivää myöhemmin tapasimme vanhan miehen uudelleen. Hiihtomatkallamme näimme hänet istumassa rakenteilla olevalla laiturilla. Hän viittoi meitä luokseen ja esitti meidät toiselle naapuriemme. Me olemme nimittäin tällä niemellä kaikki toistemme naapureita.

"Nykänen", esitti mies itsensä, "mutta ei samaa sukua". Kaikilla missä hän itsensä esittelee, on hänen mainittava tuo seikka. Todennäköisesti itsekkin tuntee nimittäin tarinan samannimisestä kuuluisasta hiihtohyppääjästä joka joutui rappiolle ja jonka täytyi jopa myydä olympiamitalin-

sa hengissä pääsykseen. Varsinkin viimeksi mainittu asia oli hännelle vaikea paikka. molemmat miehet olivat rakentamassa peilinkirkkaalla jäällä. Laiturista tuli kunnon nostolaituri taljoineen kaikkineen. Suomessa ei voida talvella nimittäin pitää

We proberen ons staande te houden terwijl de twee mannen moeiteloos om en op de steiger klimmen om ons alles te laten zien.

De steiger kostte waarschijnlijk meer dan onze hele opslagschuur met inhoud bij elkaar en zag er ook zo uit. Nykänen liet ons daarna ook zijn huis zien, het leek zo uit een duur woonmagazine te komen. Het was van alle gemakken voorzien, een grote tv aan de muur en een keuken super de luxe. Hij had er echt werk van gemaakt, van een open haard die de vloerverwarming en sau-

vaaratta laituria vedessä. Jäätyminen rusentaa laiturin niin pahasti, että jää vain vinot rippeet, joissa voi liukua kesälläkin. Yritämme pysyä pystyssä, kun kumpikin mies puolestaan vaivattomasti kiipeää laiturille esittämään meille kaikkea.

Laituri maksoi luultavasti enemmän kuin meidän varasto-aittamme sisältöineen, ja siltä se näyttikin.

Nykänen esitti sitten meillä talonsa. Se oli kuin upeasta sisustuslehdestä. Siellä oli kaikki mukavuudet, iso taulu- tv seissa ja superluksus keittiö. Hän oli tosi- aan tehnyt töitä sen eteen, lähtien avata- kasta joka hoiti lattialämmyksen katolla oleviin aurinkopaneeleihin asti.

Talo oli rakennettu ekologisesti ja oli mel- kein täysin omavarainen energiansaan- sisäsaan. Siellä oli täydellinen likaveden puh- distussysteemi.

Sisävessa oli tosi helmi hänen mielestään, ja se olikin vaatinut paljon työtä. On eh-

na opstookte, tot aan zonnepanelen op het dak. Het huis was op ecologische basis gebouwd en was bijna zelf voorzien in energie en had een compleet zuiveringssysteem voor het vuile water.

Zijn parel echter was de wc binnen, zo zei hij, dat heeft heel wat werk gekost. Het is misschien jammer dat we hem niet gebruiken, alleen de kleinkinderen zitten erop, wij gebruiken de ouwe plee buiten. Hij wees naar een oud koud hok naast het huis. De deur stond open, een emmer water met een blokje zeep lag op de grond. Niet een plek die in het beeld paste.

Onderweg naar huis keken we elkaar aan, zo'n huis en dan ga je op zo'n plee buiten je behoeft doen. Die moet een ecologische zitting hebben, dat kan niet anders. We grinnikten, ieder zijn ding zeggen we altijd, dat bleek ook weer hier.

Willem Mulder

98willemmulder@gmail.com

kä säili, ettemme itse sitä käytä, ainoastaan lastenlapsemme käyttää sitä. Itse me käymme vanhassa ulkohuussissa. Hän osoitti vanhaa kylmää rakennelmaa talon vieressä. Sen ovi oli auki, vesisango ja saippuanpala olivat lattialla. Tämä paikka ei sopinut muuhun tyylilin.

Kotimatkalla katsoimme toisiamme; tuolainen talo, ja kuitenkin ulkovessa. Siinä täytyy olla ekologinen istuin, muuta syytä emme keksineet.

Hihitämme. "Itsekullakin on omansa", meillä on tapana sanoa, niinkuin nytkin.

Willem Mulder

98willemmulder@gmail.com

Käännös Eeva Kriek-Tuovinen

Het jubileumboek, het ideale cadeau en relatiegeschenk

In november geeft de Vereniging Nederland-Finland een jubileumboek uit getiteld *Finland 100 jaar onafhankelijk*. Een prachtig boek van 260 pagina's vol foto's en 16 boeiende artikelen over geschiedenis, cultuur en maatschappij.

Dit tweetalige Nederlands-Finse boek hoort thuis in elke boekenkast en is een must voor iedereen die van Finland houdt. Het boek verschijnt in november en is dus prima geschikt als kerstcadeau of relatiegeschenk. Leden krijgen een boek gratis i.p.v. Aviisi-5.

Méér exemplaren à € 30,00 incl. verpakkings- en verzendkosten kunt u bestellen via info@vnf.nu

Vanaf nu kunt u reeds intekenen op dit prachtige boek. Vermeld in de mail duidelijk uw naam, adres en hoeveel extra boeken u wenst te ontvangen.

Met de aankoop van dit boek ondersteunt u onze vereniging voor de organisatie van evenementen in dit jubileumjaar.

Juhlakirja, mainio (liike) lahja idea

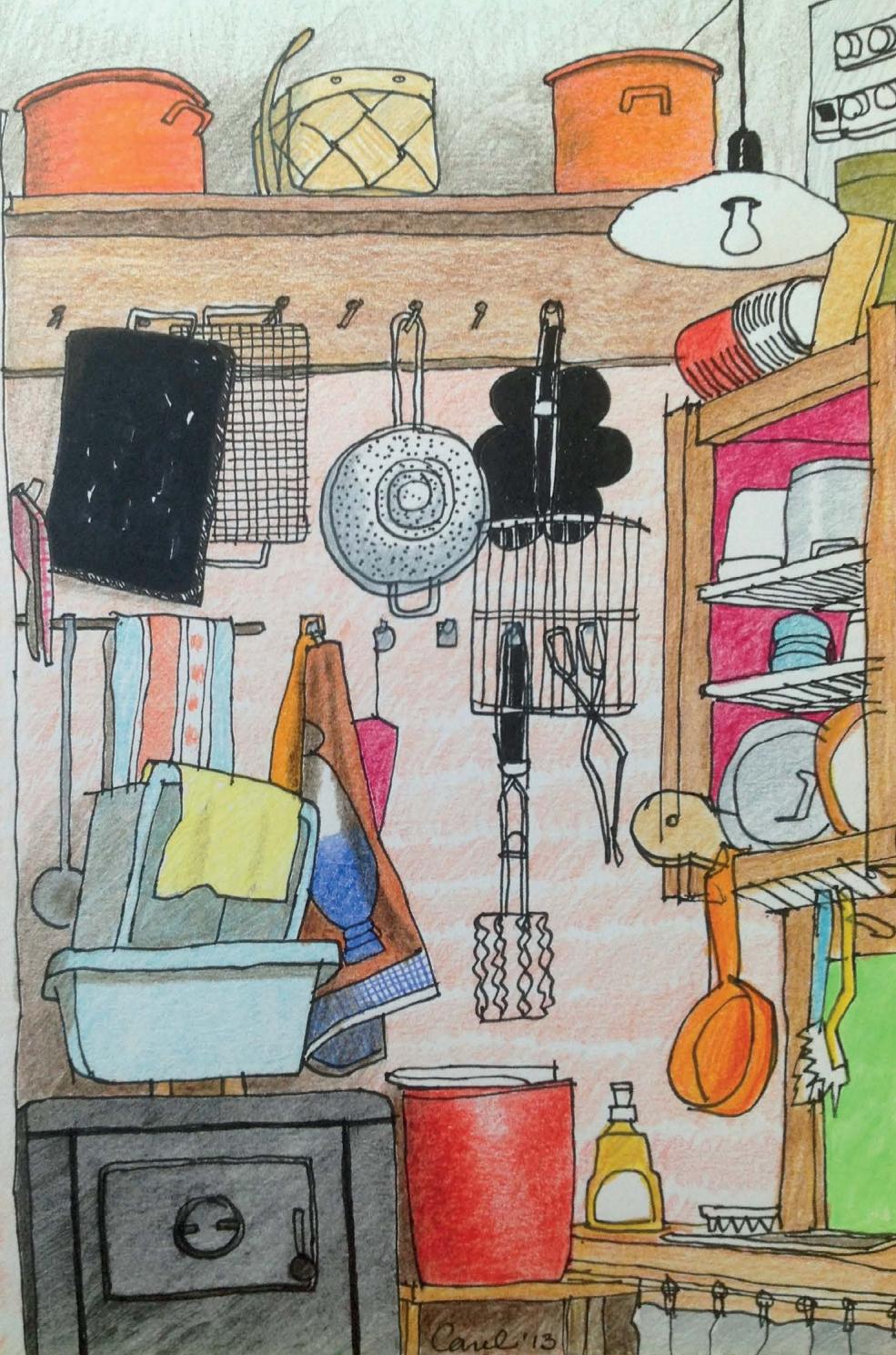
Alankomaat-Suomi Yhdistys julkaisee juhlakirjan nimellä *Itsenäinen Suomi 100 vuotta*. Hieno, 260 sivua sisältävä kirja, joka on täynnä kuvitusta ja kuuksitoista mielenkiintoista historiaa, kulttuuria ja yhteiskuntaa käsittelevää artikkelia.

Tämä kaksikielinen, hollannaksi ja suomeksi kirjoitettu kirja kuuluu jokaisen Suomen ystävän kirjahyllyyn.

Kirja julkaistaan marraskuussa, joten sitä voidaan antaa joulu- tai liikelahjana.

Yhdistyksemme jäsenille kirja annetaan ilmaiseksi Aviisin numero 5:n sijasta. Lisäkappaleita voi tilata 30 € kappalehintaan sisältäen pakaus- ja lähetyskulut osoitteesta info@vnf.nu. Niitä voi varata jo nyt. Ilmoitathan sähköpostissasi nimesi, osoiteesi ja montako kirja haluatte tilata.

Tämän kirjan tuotolla olet mukana tukemassa yhdistyksemme juhlavuoden tapahtumia.

Carel '13

De keukenhoek

Tot voor kort zag de 'keukenhoek' van onze Finse boshut er zo uit. In 1994 namen wij die hut over van mijn zwager en schoonzus die hem met eigen handen in de zestiger jaren bouwden. Met het huisje kwam ook een groot deel van hun inventaris mee en in de loop van de jaren deden wij er nog van alles bij.

In 2013 maakte ik op een regenachtige dag deze schets. Inmiddels zou ik dezelfde schets niet meer kunnen maken. Vorig jaar zomer haalden wij alle spullen van de muur en de muur schilderden wij vervolgens wit. Daarna waren wij selectief in wat wij terug hingen en de rest gooiden wij weg. Met monumentenzorg – mijn

zwager en zijn vrouw – namen wij Carel
geen contact op. Dat lukt niet meer.
Carel van Bruggen

Carel van Bruggen (tekst en tekening)

31

Keittiönurkka

Vielä hiljattain näytti metsämökkimme 'keittiönurkka' Suomessa tällaiselta. Vuonna 1994 otimme haltuumme lankomieheltäni ja hänen vaimoltaan tuon mökin, jonka he olivat 60-luvulla rakentaneet omin käsin. Mökin mukana tuli myös suuri osa tavaraa, ja vuosien mittaan on kertynyt lisääkin kaikenlaista.

Eräään sateisena päivänä vuonna 2013 tein tämän piirustuksen. Nyt en samaa kuvaan enää voisi piirtääkään. Viime kesänä otimme kaikki kamat seinältä, ja maalasimme sitten muurin valkoiseksi. Sen jälkeen olimme hyvin valkoivia mitä ripustimme takaisin, ja loput heitimme pois. Museohenkilöihin – lankooni

ja hänen vaimoansa – emme ottaneet yhteyttä. Se ei enää ollut mahdollista-kaan.

Carel van Bruggen (teksti ja piirustus)
Käännös: Pirkko van Bruggen

Literair vertaler stelt zich voor

De laatste jaren worden steeds meer Finse romans naar het Nederlands vertaald. Aviisi wil daarom aandacht besteden aan die vertalingen en de vertalers. Dit keer presenteert vertaler Petri Hoogendijk zich.

Petri
Hoogendijk

Studie en werk

Ik heb Finse taal en -letterkunde gestudeerd met als bijvakken Zweeds en Estisch, hoofdzakelijk aan de Rijksuniversiteit Groningen maar ook anderhalf jaar aan de Universiteit van Helsinki. In 1996 ben ik afgestudeerd.

Tijdens mijn studie werkte ik een jaar in Luxemburg bij de vertaalafdeling van het Europees Parlement. Toen ik na mijn studie begon als freelancevertaler, kon ik hetzelfde werk doen als in Luxemburg, maar dan vanuit huis in Groningen. Zo vertaalde

ik jarenlang de Finstalige toespraken van het EP. Op de International School Eerde in Ommen onderwees ik een paar jaar Finse taal en literatuur aan Finse leerlingen van middelbareschooltijd, die overigens beter Fins spraken dan ik.

Momenteel doe ik veel correctiewerk voor het Europees Publicatiebureau en vertaalwerk voor vertaalbureaus, instellingen en particulieren. Zo heb ik elk jaar de brief van de Kerstman in Rovaniemi vertaald en voor het huidige jubileumjaar 'Finland 100 jaar' vertaalde ik een online tentoonstelling met teksten bij honderd Finse voorwerpen uit 1917-2017. Af en toe vertaal ik documentaires en films, zoals onlangs *The other side of hope* van Aki Kaurismäki.

Literatuur

De afgelopen tien jaar heb ik veel leesrapporten van Finse romans geschreven voor Nederlandse uitgeverijen. Die willen het liefst de allernieuwste romans, waardoor veel oude parels onopgemerkt blijven. Ik heb ook gemerkt dat het weinig zin heeft om als vertaler zelf goede boeken aan te dragen.

In 2013 was ik een van de laureaten van de vertaalwedstrijd literair vertalen Fins, georganiseerd door het Fins Cultureel Instituut voor de Benelux en FILI (Finnish Literature Exchange). Zo mocht ik deelnemen aan de mentorklas literair vertalen onder leiding van Lili Ahonen en Adriaan van der Hoeven en aan vertaalseminars in Frankfurt en Helsinki.

Wortels

Inmiddels heb ik het geluk gehad om mijn eerste Finse roman te mogen vertalen: *Wortels* van Miika Nousiainen. Dat is een

in toegankelijke stijl geschreven tragikomedie over een tandarts die aan het gebit van zijn patiënt ziet dat zij familie van elkaar moeten zijn. Ze blijken halfbroers met dezelfde vader, die uit hun leven verdween toen ze nog klein waren. Zo begint een zoektocht die hen eerst naar Noord-Karelië en Zweden en vervolgens naar Thailand en Australië brengt. De hoofdpersonen zijn in

Kirjallisuuden käännejä esittäätyy

Viime vuosina on käännetty yhä enemmän suomalaisia romaaneja hollanniksi. Aviisi haluaa siksi kiinnittää huomiota kirjojen käänöksiin ja käänjetäjiin. Tällä kertaa käännejä Petri Hoogendijk esittelee itsensä.

Opiskelu ja työ

Olen opiskellut suomen kieltä ja kirjallisuutta sekä sivuaineina ruotsia ja viroa, pääosin Groningenin yliopistossa, mutta myös puolitoista vuotta Helsingin yliopistossa. Valmistuin vuonna 1996.

Opiskeluaiokoina työskentelin vuoden Euroopan parlamentin käänösosastolla Luxemburgissa. Kun opintojeni jälkeen aloin käänää freelancerina, sain tehdä suunnilleen samaa työtä kuin Luxemburgissa, mutta nyt kotoa Groningenista käsin.

Näin käänsin vuosikausia EP:n suomenkielisiä puheita. Opetin myös pari vuotta suomen kieltä ja kirjallisuutta Ommenissa Eerden kansainvälisessä koulussa, jonka suomalaiset oppilaat olivat 14-18-vuotiaita ja puhuivat oikeastaan paremmin suomea kuin minä.

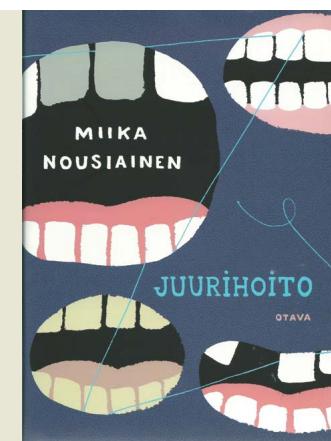
Parhaillaan teen paljon tarkistustyötä Euroopan unionin julkaisutoimistolle ja käänöstöitä eri käänöstöimistöille, laitoksille ja yksityisille. Olen esimerkiksi monta vuotta peräkkäin käännyt Rovaniemen joulupukin kirjeen hollanniksi, ja Suomi 100 vuotta -juhlavuotta varten olen käännyt nettinäytelyn tekstit saatana suomalaiseen esineeseen vuosilta 1917-2017. Silloin tällöin käänän myös (dokumentti)elokuvia, kuten hiljattain

Aki Kaurismäen elokuvan *Toivon tuolla puolen*.

Kirjallisuus

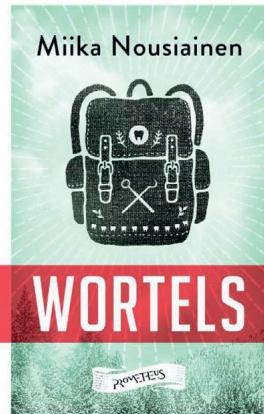
Olen nyt kymmenen vuotta kirjoittanut lukuisia lausuntoja suomalaisista romaaneista hollantilaisille kustantamoille. Ne haluavat käännettäväksi mieluiten kaikkein uusimpia romaaneja, joten moni vanha kirjallisuuden helmi jää huomaamatta. Olen myös huomannut, että käännejän on aika turha itse ehdotella hyviä kirjoja.

Vuonna 2013 olin suomenkielisen kirjallisuuden käänöskilpailun voittaja. Kilpailun oli järjestänyt Suomen Benelux-instituutti Brysselissä ja Suomen kirjallisuuden vientikeskus FILI. Kilpailumeneestyksen seurausena sain osallistua kirjallisuuden käänjetäiden mestariluokkalle Lili Ahosen ja Adriaan van der Hoevenin johdolla sekä käännesseminaareihin Frankfurtissa ja Helsingissä.

Juurihoito

Viime vuonna minulla on ollut onni saada tehdä ensimmäisen romaankäänöksen: Miika Nousiainen *Wortels* (*Juurihoito*). Se on viihdyttävä ja helppolukuinen tragikomedia hammaslääkäristä, joka huomaa potilaan hampaista, että heidän täytyy

menig opzicht typisch Fins, maar het verhaal behandelt universele thema's als familielierelaties, immigratie en... tandartsen.

Toekomst

Auteur Sofi Oksanen zei in 2014 in haar openingstoespraak van de boekenbeurs van Frankfurt dat er in romans en vertaling-

olla sukua keskenään. Käy ilmi, että he ovat velipuolia, joiden yhteeninen isä häipyi heidän elämäänsä, kun he olivat vielä pieniä. Nämä alkaa etsintäretki, joka vie heidät ensin Pohjois-Karjalaan ja Ruotsiin ja sitten Thaimaan ja Australiaan. Päähenkilöt ovat tavallaan hyvin suomalaisia, mutta romaanissa käsittelee yleisesti teemoja, kuten sukulaisten välisiä suhteita, maahanmuuttoa ja... hammasläkäreitä.

Tulevaisuus

Kirjailija Sofi Oksanen sanoi vuonna 2014 Frankfurtein kirjamessujen avajaispuheessaan, että kirjoissa ja käännyksissä olisi hyvä ottaa huomioon useammin pieniä suomalais-ugrilaisia kansoja ja esimerkiksi myös ne puoli miljoonaa suomalaista, jotka tulivat sodan lopussa Karjalasta ja Inkeristä. Se tuli kuin suoraan sydämestäni. Minusta olisi myös hyvä, että suomalaisia tietokirjoja käännettäisiin enemmän.

gen meer aandacht zou moet komen voor de kleinere Finoegrische volken en de half miljoen Finnen die in de oorlog uit Karelië en Ingermanland evacueerden. Dat was me uit het hart gegrepen. Wat mij betreft mag er ook meer non-fictie uit het Fins worden vertaald. Ik hoop in de toekomst meer Finse boeken te vertalen en als ik er tijd voor heb, wil ik ook graag zelf schrijven. Onder andere daarom wil ik weer eens naar de andere kant van de huidige Finse grens, waar mijn Finse familie vandaan komt. Mijn moeder is geboren op het eiland Uuras, waar destijds de buitenhaven van Viipuri en grootste houthaven van Europa was.

Bovenstaande tekst is een aangepaste versie van een artikel dat eerder in de nieuwsbrief van de Stichting Finoegristiek stond. Zie de vorige Aviisi voor meer informatie over die stichting.

Petri Hoogendijk

Toivon, että saan tulevaisuudessa käntää lisää kirjoja, ja jos aika suosii, haluaisin myös itse kirjoittaa. Muun muassa siksi haluaisin taas kerran mennä Suomen nykyisen rajan toiselle puolelle, josta suomalainen sukoni on kotoisin. Äitini on syntynyt Uuraansaareessa, jossa aikoinaan oli Viipurin ulkosatama ja Euroopan suurin puitavaran vientisatama.

Yllä oleva teksti on hieman muokattu versio artikkelistä, joka julkaistiin aikaisemmin tämä vuonna Stichting Finoegristiek -säätiön uutiskirjeessä. Edellisessä Aviisissa on lisää tietoja säätiöstä.

Petri Hoogendijk

De kantele in de 19^e en 20^e eeuwse Finse muziekcultuur (vervolg)

Op 31 mei 1916 vertrok de jonge musico Armas Otto Väisänen (1890-1969) voor zijn eerste reis naar Karelië, op zoek naar muziek waarvan men dacht dat die heel oud was en snel aan het verdwijnen was. Hij was vooral geïnteresseerd in de kantelemuziek zoals die daar gespeeld werd en heel anders klonk dan men toen gewend was. Tien jaar eerder had hij als scholier een reis naar het zangersfestival in Sortavala aan het Ladoga-meer gemaakt en hoorde hij livana Onoilä oude Kalevala-liederen zingen, begeleid door de speler livana Šemeikka. In 1916 was de laatstgenoemde overleden, maar op zijn reis maakte Väisänen wel kennis met een reeks andere spelers. Ze speelden meest-

al temperamentvolle danswijsjes (ristikontra, maanitus, ripatška), liedjes en improvisaties die ze eindeloos ritmisch en

Henk Greuter

Armas Otto Väisänen

Kantele 1800- ja 1900-lukujen musiikkikulttuurissa

Toukokuun 31. päivänä 1916 teki nuori musiikitutkija Armas Otto Väisänen (1890-1969) ensimmäisen matkansa Karjalaan kartoittaakseen perinnemuusikkia, joka oli vaarassa kadota kokonaan. Häntä kiinnostivat etenkin kantelemusiikki, joka kuulosti ai-van toisenlaiselta siihen verrattuna, mihin oli totuttu. Kymmenen vuotta aikaisemmin hän oli kuullut Sortavalan laulufestivaaleilla livana Onoilan laulavan vanhoja kalevalaisia lauluja livana Šemeikan säestämänä. Šemeikka oli kuollut vuonna 1916, mutta Väisänen onnistui tutustua muihin soittajiin. He soittivat enimäkkseen temperamenttisia tanssimelodioita (ristikontraa, maanitusta, ripatškaa), lauluja ja

improvisaatioita, joihin he lisäsivät loputtomia rytmisiä ja melodisia variaatioita. Heidän soittotapansa oli tuntematonta muualla Suomessa eikä sitä ole tavattu Venäjällä eikä Baltian kaanissa. Soittetaessa käytetään molempien käsienvormia, ja jokaisella sormella on omat kielensä. Tyylli on kuin kitaran kielten näppäilyä mutta kumpaakin kättä käyttäen.

Myös kesäkuussa 1917 Väisänen teki opinnotmatkan Karjalaan. Hän tallensi kuulemaansa musiikkia kuten edelliselläkin kerralla nauhalle. Parlografin ja varsinkin tarkan musiikkikorvansa ansiosta hänen onnistui analysoida soittamista pikkutarasti. Vuonna 1928 hän julkaisi 'Kantele- ja

melodisch varieerden. Hun manier van spelen was noch in de rest van Finland, noch in Rusland of de Baltische landen bekend. Bij het spelen grepen de vingers van beide handen als het ware in elkaar waarbij elke snaar in principe steeds door dezelfde vinger bespeeld werd. Je kunt deze stijl vergelijken met het tokkelen op de gitaar maar dan met beide handen.

Ook in juni 1917 maakte Väisänen een studiereis door Karelië. Van veel spelers maakte hij net als op de vorige reis opnames. Met behulp van de parlograaf en vooral ook dank zij zijn voortreffelijke gehoor lukte het hem hun soms ragfijne spel te analyseren. In 1928 publiceerde hij de verzamelde melodieën in zijn 'Kantele- ja jouhikkosävelmät' ('Kantele- en jouhikko-melodieën'). Sinds kort zijn ze ook op internet te vinden. Kort na deze twee reizen overleden veel van deze spelers en nam ook de belangstelling van het publiek voor hun muziek af. Tot de spelers van deze stijl

die in de 20er en 30er jaren nog actief waren behoorden Vanja Tallas, Timo Lipitsä, en Antero Vornanen. De meeste spelers hadden aan ongeveer 10 snares genoeg, ook al telde hun kantele er meer.

De kantele was in Väisänsen tijd een geliefd instrument, niet in de laatste plaats vanwege zijn symboolwaarde. Die kreeg het instrument al veel eerder, aan het einde van de 18^e eeuw toen Finse intellectuelen, gegrepen door de ideeën van Herder, zich gingen interesseren voor hun eigen oude cultuur. Door kantele en oude liederen onderscheiden de Finnen zich van de Zweden. Vooral het lied waarin Väinämöinen met zijn kantele alles en iedereen kon ontroeren vervulde de onderzoekers met trots.

Aan het begin van de 19e eeuw was de kantele voor de gewone plattelandsbevolking nog een vanzelfsprekendheid. In elk huis, ook bij het Zweedssprekende deel van de bevolking, was wel een kan-

tele te vinden. Al eeuwen lang werden ze uit één blok hout gezaagd en uitgeholmd ('koverrettu'). In Karelië en Oost-Finland waren de van boven uitgeholde en van een dun deksel voorziene kantele's gangbaar, in andere delen van Finland meer de van onderen uitgeholde kantele's (die hadden geen bodem nodig). Iedereen kon ze zelf maken en het spel snel leren. Waarschijnlijk begeleidde men zich bij het zingen van danswijsjes of oude Kalevala-liederen, waarbij zeker veel geïmproviseerd en gevarieerd werd.

Deze kantele's hadden alleen één nadeel. Voor liefhebbers van Midden-Europese muziek waren vijf snaren toch wel weinig en niet iedereen kon zo makkelijk improviseren of variëren. In de negentiende eeuw begonnen genres uit West-Europa met de oude manier van muziek maken te concurreren. Dat hield bv. in dat wijsjes niet eindeloos gevarieerd werden maar dat men liever composities met een

duidelijk begin en einde uit het hoofd leerde. Die composities met veel grotere toonomvang en hier en daar een verhoging waren niet op de oude kantele's te spelen. Die kregen daarom steeds meer snaren en konden daardoor niet meer uit één blok hout gemaakt worden. De 'koverrokantele' maakte plaats voor de 'laatikkokantele' ('laatikko' betekent kist, doos of lade). Beroepskantelebouwers deden hun intrede. Er werden boekjes met melodieën gepubliceerd die op de kantele te spelen waren. Lönnrot, aan wie we het Kalevala-epos danken, was ook op dit terrein actief. Hij speelde graag kantele en maakte ook zelf kantele's. Na zijn pensionering in 1862 ontwikkelde hij zelfs een chromatische kantele. Daarmee kon je – zonder speciale mechanismes – ook verhogingen spelen en werden de speelmogelijkheden enorm uitgebreid. Zijn chromatische kantele is later weer in vergetelheid geraakt. Misschien was zijn ontwerp toch niet zo

10-snarige kantele | Kymmenkielinen kantele

jouhikkosävelmät' musiikkikokoelman, johon voi nyt tutustua myös internetissä. Pian tämän jälkeen monet näistä soittajista kuolivat ja kiinnostus kansanmusiikkia kohtaan laantui. 1920- ja 1930-luvuilla aktiivisoittajiin kuuluivat mm. Vanja Tallas, Timo Lipitsä ja Antero Vornanen. Monet soittajista käyttivät vain noin kymmentä kanteleen kielit, vaikka heidän soittimissaan kielit oli enemmän.

Väisäsen aikaan kantele oli pidetty instrumentti, ei pelkästään sen symboliarvon takia. Sen se oli jo saavuttanut 1800-luvun lopulla, kun suomalainen älymystö kiinnostui omasta vanhasta kulttuuristaan. Kanteleen ja vanhojen laulujen kautta suomalaiset erottautuivat ruotsalaisista. Varsinkin sävelmä, jossa Väinämöinen saa kuulijansa liukuttumaan, sai tutkijoissa aiakaan ylpeyden tunnetta.

1800-luvun alussa oli tuiki tavallista, etä jokaisessa maalaistalossa oli kantele. Nämä myös ruotsinkielisillä alueilla. Perinteisesti se koverrettiin yhdestä rungosta. Karjalassa ja Itä-Suomessa ne koverrettiin yläpuoleltä, ja niihin asennettiin ohut kansi. Muualla Suomessa ne koverrettiin alta pääin eikä niihin tarvinnut laittaa pohjaa. Jokainen osasi tehdä itse kanteleensa ja soittamisen opettelukin sujui muitta mutkitta. Luultavasti soiton lisäksi myös laulettiin tanssimusiikkia tai vanho-

ja kalevalaisia runoja, joissa oli varmasti paljon improvisaatiota ja variaatioita mukana. Kanteleella oli kuitenkin yksi huono puoli. Keskieurooppalaisen musiikin taitajille viisi kielitä oli liian vähän, eivätkä kaikki osanneet improvisoida tai luoda variaatioita. 1800-luvulla keskieurooppalaisen musiikki alkoi kilpaililla perinteisen musisoinnin kanssa. Utta oli mm. se ettei enää improvisoitu, vaan musiikilla oli selkeä kulku, jossa oli alku ja loppu ja joka opeteltiin ulkoa. Sen myötä kanteleessakin alettiin käyttää enemmän kielit, eikä sitä enää voitu kovertaa yhdestä puusta. Niinpä latikkokantele syrjäytti koverokanteleen.

Kanteleen tekniikka ammatiksi ja kanteleensoittoa koskevia julkaisuja tuli markkinoille yhä enemmän. Lönnrot, jota saamme kiittää Kalevalasta, oli myös tällä saralla aktiivinen. Hän soitti kannelta ja teki niitä muutaman itsekin. Jäätyään

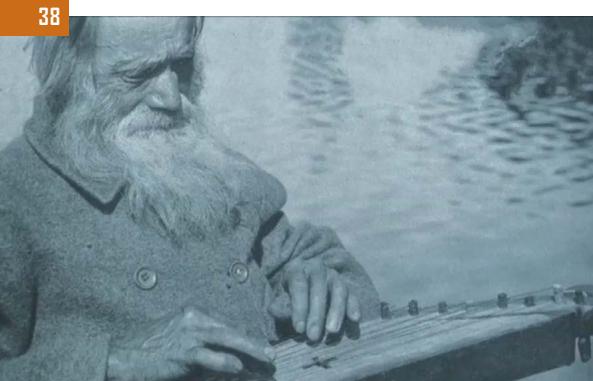
eläkkeelle 1862 hän kehitti mullistavan kromaattisen kanteleen. Sillä voitiin ilman sen kummempia apuvälineitä soittaa korottujakin säveliä, jonka johdosta sen soittomahdollisuudet laajenivat huomattavasti. Myöhemmin hänen kromaattinen kanteleensa jäi unohtuksiin. Ehkä se ei kuitenkaan ollut niin käytännöllinen. Paitsi klassisessa musiikissa suurta kanteletta käytettiin myös uskonollisessa musiikissa ja kansanmusiikin tulkinoissa. Suurta kannelta soitettiin kuin pianoa; oikealla kädellä melodialla ja vasemmalla säestystä.

Se, että kantele pysyi suosittuna, vaikka sillä oli kilpailijoinaan ääneltään voimakkaampia ja modulaatiomahdollisuuksiltaan laajempia soittimia kuten viulu, piano tai harmonikka, ei voi olla pelkästään kanteleen symboliarvon ansiota. Kannelta kuunneltaessa kuuluu suomalaisen sielu. Kansanmusiikin ja kanteleensoiton vaa-

praktisch. Behalve voor klassieke muziek werd de grote kantele ook gebruikt voor gewijde muziek en bewerkingen van volksliederen. De grote kantele werd gespeeld als een piano: met de rechterhand de melodie en met de linkerhand de begeleiding of tweede stem.

Dat de kantele populair bleef, ondanks de concurrentie van viool, piano en harmonica, en de beperkingen bij het spelen (niet zo luid, geringe modulatiemogelijkheden), kwam niet in de laatste plaats door zijn symboolwaarde. Hoorde men kantele spelen dan hoorde men de Finse ziel. Om het zingen van volksliederen en het spelen op de kantele te stimuleren werden vanaf 1877 festivals gehouden. Die trokken veel publiek en hoewel waarschijnlijk alleen de mensen op de voorste rijen het fijne spel van de kantele goed konden horen waren de meeste kranten lovend. Kreeta Haapasalo werd zo op slag beroemd. Een speler als Pasi Jääskeläinen had die stimulans

niet nodig. Hij had zijn eigen levendige stijl waarmee hij in theaters optrad. Beide kwamen overigens uit Noordwest-Finland (Haapasalo uit Kaustinen en Jääskeläinen uit Haapavesi). Daar, ver weg van de grote steden, werd niet alleen de grote kantele gespeeld maar bleef men ook op de kleine vijfsnarige kantele spelen. Een speler die dat in de 20^e eeuw nog steeds kon en een brug tussen verleden en toekomst vormde was Antti Rantonen (1877-1961), net als Jääskeläinen uit Haapavesi. Rantonen speelde eenvoudige danswijsjes maar wel met variaties en kleine versieringen. Zijn stijl lijkt op het slaan of strijken van de snaren van de gitaar. Met de linkerhand worden akkoordvreemde snaren gedempt, zodat de geslagen open snaren een akkoord kunnen vormen. Deze stijl is overigens ook in de Baltische landen wijdverspreid. Daarnaast heeft Rantonen enkele prachtige composities voor de grote kantele gemaakt. Ran-

Antti Rantonen

limiseksi alettiin vuodesta 1877 alkaen järjestää musiikkijuhlia. Ne vetivät aina paljon yleisöä ja lehdissä niistä kirjoitettiin positiiviseen sävyn. Kreeta Haapasalosta tuli näin hetkessä kuuluisuus. Pasi Jääskeläisen ei tarvinnut tehdä työtä päästükseen yleisön tietoisuuteen. Hänen oli omantyylinen, eloisa tapansa esintyä teatterisaleissa. Molemmat olivat muuten

kotoisin Pohjois-Pohjanmaalta (Haapasalo Kaustisilta ja Jääskeläinen Haapavedeltä). Siellä, kaukana suurista kaupungeista, suurten kanteleitten soittajat soittivat ainakin myös pientä viisikielistä kannelta. Yksi tällaisista soittajista, joka vielä 1900-luvulla loi siltaa näiden kahden aikakauden välille, oli Antti Rantonen (1877-1961), joka oli samoin kuin Jääskeläinen kotoisin Haapavedeltä. Rantonen soitti yksinkertaisia tanssisävelmiä, joissa oli runsaasti variaatioita ja hienovaraisia 'koruja'. Hänen tyylinsä kuului saada kielet soimaan lyömällä tai sormella vetaisten kuten kitaraa soitettaessa. Vasen käsi summutti sointuun kuulumattomat kielet ja vapaasti soivat kielet muodostivat soinnun. Tällainen soitanta on myös tyypillistä laajoilla alueilla Baltian maissa. Sen lisäksi Rantonen myös sävelsi muitamia hienoja teoksia suullelle kanteelle. Rantonen esiintyi usein Väisänens suosituissa kansanmusiikkia käsitleväässä

tonen trad vaak op in Väisänens populaire radioprogramma (1933-1947) voor volksmuziek.

Intussen werd de grote kantele verder ontwikkeld. Paul Salminen construeerde in de jaren twintig een mechanisme, waarmee men snel de toonsoort kon veranderen. Concertkantele's zijn nu allemaal hiermee uitgerust. Dit type kantele noemt men ook 'koneistokantele'. (Een kantele zonder dit mechanisme noemt men nu een 'kotikantele'). Spelers van dansmuziek ('pelimannit') konden nu meer variatie aanbrengen in de gespeelde toonsoort en daardoor ook makkelijker samenspelen met andere muzikanten. Eeli Kivinen, Eino Tulikari, Viljo Karvonen, Ulla Katajavuori, Lauri Kahilainen en Toivo Alaspää begonnen hun carrière al in de dertiger jaren maar bleven nog lang na de oorlog actief. Ze speelden alle in 'pianostijl'. En voor spelers die graag simpele melodieën tot klassieke

radio-ohjelmassa, jota lähetettiin vuosina 1933-1947.

Isoon kanteleeseen keksittiin uusia parannuksia. Paul Salminen kehitti 1920-luvulla mekanismiin, jonka avulla sävellaja voitiin vaihtaa nopeasti. Se on nykyisin vakiovarusteena konserttkanteleissa. Siksi sen tyypistä kannelta kutsutaankin 'koneistokanteleksi' ja muita 'kotikanteleksi'. Koneiston avulla pelimannit saivat soitantaansa enemmän sävellajeja, minkä myötä soitto yhdessä muiden instrumenttien kanssa tuli helpommaksi. Eeli Kivinen, Eino Tulikari, Viljo Karvonen, Ulla Katajavuori, Lauri Kahilainen ja Toivo Alaspää aloittivat uransa 1930-luvulla ja urat jatkuvat pitkälle sotien jälkeen. He soittivat kaikki 'pianotyylillä'. Tämä tarjosi lähes rajattomat mahdollisuudet sovittaa yksinkertaisia melodioita monimutkaisemaksi klassisiksi sävellyksiksi.

composities wilden bewerken leken de mogelijkheden ineens onbegrensd.

Toch daalde in de jaren vijftig de populariteit van de kantele geleidelijk. Voor jonge mensen paste het instrument meer bij een ouderwetse, romantische, vaderlandsliedend gekleurde muziekcultuur dan bij de moderne tijd. De symbolische waarde van het instrument werd nu een nadeel.

In de naoorlogse jaren was er behalve Antti Rantonen vrijwel niemand meer die nog op de kleine kantele speelde, maar hij wist wel de bijna vijftig jaar jongere Martti Pokela (1924-2007), ook uit Haapavesi, voor dit instrument enthousiast te maken. Vanaf de jaren vijftig componeerde Pokela talrijke nieuwe composities voor de kleine en daarna ook voor de middelgrote (circa 10 snaren) en grote kantele. Hij introduceerde ook nieuwe speelwijzen. In diezelfde tijd, de jaren vijftig en zestig van de 20^e eeuw, reisde de musicoloog Erkki Alakönni (1911-1996) in West-Finland rond om

Arja Kastinen bespeelt meerdere kantele's (foto Jaakko Ruuttunen). | Arja Kastinen, monen kanteletypin taitaja (kuva Jaakko Ruuttunen).

volksmuziek op te nemen en te noteren, zoals eerder Armas Väisänen dat in Oost-Finland had gedaan.

In de jaren zestig leek het gedaan met de kantele. Pokela en Ala-Könni luidden de noordklok. Ze maakten samen nieuw lesmateriaal voor de kantele en organiseerden cursussen. In 1968 werd voor het

1960-luvulla kanteleesta ei kuultu juuri ollenkaan. Pokela ja Ala-Könni ryhtyivät häätätoimenpiteisiin. He laativat kanteleen soitolle opetussmateriaalia ja järjestivät siitä kursseja. Vuonna 1968 järjestettiin ensimmäiset Kaustisen kansanmusiikkijuhlat. Ne oli alusta alkaen suuri menestys. Vuonna 1975 festivaali omistettiin kanteellelle, ja verstaalla opetettiin kanteleen rakennusta. Se olikin todella tarpeen, sillä kanteleenrakentajia oli jäljellä enää muutamia. Uusia kanteleiden rakentajia koulutettiin etenkin pienten kanteleitten rakentamiseen. Niitä alettiin käyttämään 1970-luvun lopusta lähtien myös koulujen musiikinopetuksessa. Kaustisen musiikkijuhilla on pidetty vuodesta 1981 lähtien matalakynnyksisiä musiikkikursseja. Se oli minulle itsellenkin ensikosketus tähän soittimeen. Opetusmenetelmät ovat kehittyneet niistä ajoista, ja nyt kursseihin kuuluu enemmän improvisointia ja luo-

eerst het volksmuziekfestival van Kaustinen georganiseerd. Dat was meteen een succes. 1975 stond het festival in het teken van de kantele. Op het festival kon men in een werkplaats kantele's leren bouwen. Dat was wel nodig. Er waren op dat moment nog maar weinig kantelebouwers over. Er werden nieuwe kantelebouwers opgeleid en ook veel, vooral kleine, kantele's gebouwd. Die werden aan het einde van de 70'er jaren steeds meer bij het muziekonderwijs op scholen ingezet. Vanaf 1981 werden er op het festival van Kaustinen laagdrempelige workshops voor kantele gegeven. Dat was overigens voor mijzelf de eerste kennismaking met dit instrument. De methodes zijn intussen verbeterd en er is nu meer aandacht voor improvisatie en creativiteit. Hannu Saha maakte daar in de jaren 80 al een begin mee en Arja Kastinen is daar met haar cursus voor de 11-snarige kantele op doorgegaan. In haar spel is ook te merken dat ze

vuutta. Hannu Saha oli tässä aloitteentekejänä ja Arja Kastinen jatkoi hänen jalanjätkiänsä 11-kielisellä kantelella. Kastisen soitossa on selvästi kuultavissa, että hän on perehtynyt vanhojen karjalaisen soitajamestareiden musiikkiin. Tähän mennessä on kertynyt jo liuta useamman nuoremman sukupolven soittajia, musiikinopettajia ja musiikkintutkijoita, joilla kaikilla on oma osuutensa soiton edistämisenä. Jotkut heistä ovat alkuperäisen 'pelimannimusiikin' kannattajia, kun taas toiset ovat uusien rytmiä tai modernimman musiikin urauurtajia tai improvisoijia. Eriisia soittotyyylejä vaihdellaan sekä melodian että säestyksen suhteen. Koska kanteleen ääni ei konsercisaleissa kanna kovin pitkälle, asian parantamiseksi on kehitetty myös vahvistimella varustettuja kanteleita, sähkökanteleita. Nyt kun on kulunut sata vuotta siitä, kun Väisänen kierteli Karjalaa, ja

een grondige studie heeft gemaakt van de oude Karelische meesters.

Intussen zijn er al meerdere generaties jonge spelers, muziekdocenten en onderzoekers opgegroeid die allemaal hun eigen bijdrage hebben geleverd aan een opleving van het spel. Sommige spelers houden meer van de ouderwetse 'pelimannimusiikki', andere pionieren liever met nieuwe ritmes of met moderne muziek, of improviseren zoals men dat vroeger ook deed. Verschillende speelstijlen worden afgewisseld, zowel voor melodieën als voor begeleiding. Omdat kantele's niet zo luid klinken is er voor optredende artiesten, vooral in de popmuziek, een kantele ontwikkeld die is uitgerust met ingebouwde versterker, de zgn. elektrische kantele ('sähkö-kantele'). Nu, 100 jaar na Väisänen's reizen in Karelë en bijna 50 jaar na het eerste festival in Kaustinen is de kantele weer springlevend, een instrument voor iedereen. En welke kantele

je ook neemt, ze betoveren allemaal met een met hun mooie, heldere klank.

De meeste informatie voor dit artikel heb ik ontleend aan het onlangs verschenen boek 'Kantele' van Jalkanen, Laitinen en Tenhunen, uitgegeven door SKS. Veel informatie over Väisänen was te vinden in verschillende artikelen van het in 2011 verschenen 90ste jaarboek van de Kalevalseura dat aan hem gewijd was.

Wie graag een keer een grote verzameling kantele's wil zien raad ik aan het 'kantelemuseo' te bezoeken. Dit museum is gevestigd in het Palokan pelimannitalo in Palokka, even ten noorden van Jyväskylä, Saarijärventie 71. De beheerder van het museum is Kari Dahlblom, een expert op het gebied van kantele's. Helaas is het museum alleen op dinsdag van 16 tot 18 uur te bezichtigen.

Henk Greuter

Anttu Koistinen met electrische kantele | Anttu Koistinen sähkökanteleineen

melkein viisikymmentä vuotta siitä, kun Kaustisen kansanmusiikkijuhlat pidettiin ensimmäisen kerran, pursuaa kantele taas

elinvoimaa. Ja mikä kantele valitaankaan, soitin lumoaan kuulijan heti kauniilla, kirkkaalla äänellään.

Olen löytänyt suurimman osan tiedostani tästä artikkelia varten äskettäin julkaistusta Jalkasen, Laitisen ja Tenhusen kirjasta 'Kantele'. Tietoni Väisäestä sain Kalevaseuran vuonna 2011 julkaistun, hänelle omistetun 90-vuotiskirjan artikkeleista.

Jos joku on kiinnostunut näkemään suuren kokoelman kanteleita, suosittelen kantelemuseota. Museo on Jyväskylän pohjoispuolella Palokan pelimannitalossa. Osoite on Saarijärventie 71. Museota pitää kanteleasiantuntija Kari Dahlblom. Valitettavasti se on vain rajotetusti auki tiistaina klo 16.00-18.00.

Henk Greuter

Käännös: Minna Räty

Vasa den 25 Februari 1918.

Het zoet en het zuur uit het leven van het Nederlands-Finse diplomaten gezin Lankamp-Storm

Het is Eerste Kerstdag in 1939 in Hamburg. De kerkdienst in de Zweedse Zeemanskerk is net afgelopen. Traditioneel verzamelen de kerkgangers zich in de kantine voor koffie met gebak. Daarna worden er kerstliederen gezongen. Ebba Storm helpt met de koffie. In het gezelschap is een Hollander die Jan Lankamp heet. De twee raken in gesprek en ze blijven daarna contact houden. Er ontstaat een relatie en op 17 oktober 1942 trouwen ze in de Zweedse Zeemanskerk, Ebba gekleed in haar Finse klederdracht. In 1943 wordt Hamburg zwaar gebombardeerd en het jonge paar vlucht naar Jan's ouders in Hilversum.

Rune en Margot Achtergrondinformatie

Frants

De Finse Ebba Charlotta Storm werd geboren op 4 februari 1920 in Helsingby,

even ten zuiden van Vasa (Vaasa). Haar ouders, Edvard Storm en Elsa Paxal, waren boeren. Ebba had twee zusters, die allebei jong overleden zijn. Haar grootvader aan moeders kant was avontuurlijk en heeft als zeeman rond de Kaap gezeild. Op advies van de leraar is Ebba na de lagere school naar de middelbare school (Flickskolan/Tyttölyseo) in Vasa gegaan en daarna naar de Handelsschool. Omdat er indertijd geen goede busverbinding tussen Helsingby en Vasa was, heeft ze eerst bij een tante ingewoond en daarna bij het gezin van een schoolvriendin.

Na haar eindexamen van de handelsschool in 1938, maakte ze samen

met haar vriendin plannen voor de toekomst. Ze wilden wat van de wereld zien en talen leren. Hun plan was om eerst naar Duitsland te gaan en daarna naar Engeland. Toentertijd was Duits immers een heel belangrijke taal in Finland omdat er veel handel was tussen de twee landen. Haar eerste betrekking was bij het houthandelsbedrijf Gratenau in Hamburg. Omdat ze Fins en Zweeds beheerde, was ze heel geschikt voor het onderhouden van de handelsbetrekkingen met de Noordse landen. Om in contact te komen met andere mensen dan op haar werk, deed ze vrijwilligerswerk in een toeristenoord en bij de Zweedse Zeemanskerk.

De Nederlander Jan Bertus Sijbrand Lankamp werd geboren op 18 november 1913 in het voormalige Nederlands-Indië, waar zijn vader, Christiaan Lankamp, KNIL militair was. De tijd in Indonesië was spannend voor Jan en zijn broer Theo.

Vaasan välillä olivat kehot, joten Ebba asui ensin tätinsä luona Vaasassa, ja sen jälkeen ystäväntärenä perheen luona.

Valmistuttuaan kauppanuusta vuonna 1938, suunnitteli hän ystäväntärenä kanssa tulevaisuutta. He halusivat nähdä maailmaa, ja oppia kieliä. He suunnittelivat matkustavansa ensin Saksaan, ja sitten Englantiin. Siihen aikaan saksa oli tärkeä kieli Suomessa, johtuen maiden välisestä vilkkaasta kauppa- ja teollisuusyhteisyydestä. Hänen ensimmäinen työpaikkansa oli Hampurissa sijaitsevassa puutarakaupassa Gratenauissa. Koska hän puhui sekä suomea että ruotsia, sopi hän loistavasti hoitamaan liikkeen kauppatilaa. Päästään kokoontuviin ihmisiin työnsä ulkopuolella, teki hän vapaaehtoistöitä eräässä matkailukeskuksessa, sekä ruotsalaisella merimieskirkolla.

Alankomaalainen Jan Bertus Sijbrand Lankamp syntyi 18. marraskuuta 1913

Min äldra kärra, åtminstone.

Elsa

Det i hatt medela, att jag i kväll tillkommans med några andra delsby by skyttariester svärer till fränta kl 5. augur läget vi far på. Enligt här är såna under bli vi befordrade till Björneborgs trakt.

Elsa, tag ej förr illa vid, att jag för ut det varmt pliktut kalla mig, bin så fört hem och fosterland, jag för med gatt mod, och i hopp,

Een fragment uit een brief van Edvard Storm aan zijn geliefde Elsa Paxal, later de ouders van Ebba, geschreven op 25 februari 1918 op het treinstation in Vaasa. De vrijheidsoorlog was bijna een maand aan de gang en begon te ontaarden in een burgeroorlog. Ingeplakte foto's van Edvard en Elsa. | Katkelma Edvard Stormin kirjeestä rakastetulleen Elsa Paxalille, myöhemmin Ebbaan vanhemmat, kirjoitettu 25. helmikuuta 1918 Vaasan junasemalla. Vapaussotaa oli käty melkein kuukauden päävät, ja se oli kehkeytymässä sisällissodaksi. Mukana Edvardin ja Ebsan kuvat.

Alankomaaiden Itä-Intiassa, missä hänen isänsä, Christiaan Lankamp työskenteli sotilaana. Elämä Indonesiassa oli jännittävä Janille, ja hänen Theo-vieljelleen.

Alankomaalaista-suomalaisen Lankamp-Stormin diplomaattiperheen elämää läpi tyynten ja myrskyjen

On joulupäivä Hampurissa, vuonna 1939. Ruotsalaisten merimieskirkon jumalanpalvelus on juuri loppunut. Tavanomaiseen tapaan seurakunta koontuu kirkon kanttiiniin nauttimaan kirkkokahvit. Sen jälkeen lauletaan joululauluja. Ebba Storm auttaa kahvitarjoilussa. Seurueeseen kuuluu myös hollantilainen mies, nimeltään Jan Lankamp. Nuo kaksi päätyvät juttelemaan keskenään, ja he pitävät yhteyttä myös tilaisuuden jälkeen. Heistä tulee pariskunta, ja 17. lokakuuta 1942 pari avioituu ruotsalaisessa merimieskirkossa. Ebballa on päällään suomalainen kansallispuku. Vuonna 1943 Hampuria pommitetaan, ja aviopari pakenee Janin vanhempien luokse Hilversumiin.

Taustatietoa

Suomen kansalainen Ebba Charlotta Storm syntyi 4. helmikuuta 1920 Helsingissä, hieman Vaasan eteläpuolella. Hänen vanhempana, Edvard Strom ja Elsa Paxal, olivat maatalillisia. Ebballa oli kaksoispoika, kumpikin heistä kuoli nuorena. Hänen äidinpouleinen isoisänsä oli seikkailuhenkilö merimies, joka mm. purjehti Kapin ympäri. Seuraten opettajansa neuvoja, Ebba siirtyi alakoulun jälkeen yläkouluun Vaasaan (Tyttölyseo), ja jatkoi sen jälkeen opintoja Kauppanuressa. Siihen aikaan bussiyhteydet Helsingbyn ja

Ebba's grootouders en moeder Elsa. | Ebban isovanhemmat ja hänen äitiensä Elsa.

Aamuisin puutarhasta saattoi löytää tiikerien, ja muiden villieläinten jälkiä. Vuonna 1930 perhe muutti takaisin Alankomaihin. Isänsä neuvosta Jan lähti Delftiin opiskelemaan kaivostoimintaa. Hän ei pitänyt opintojaan kiinnostavina, ja meni töihin Ommerenin laivarakennusyhtiöön, työskennellen ensin Rotterdamissa, ja sitten Lontoossa. Vuonna 1938 hän muutti Hampuriin, jossa tapasi Ebba Stormin ruotsalaisella merimieskirkolla.

Hampurin jouduttua rajun pommitukseen kohteksi vuonna 1943, päätti nuori pari paeta Janin vanhempien luokse Hilversumiin. Matka miehitettyyn Hollantiin

Niet zelden zagen ze 's ochtends in de tuin sporen van tijgers en andere grote wilde dieren. In 1930 keerde het gezin terug naar Nederland. Op advies van zijn vader ging Jan mijnbouwkunde studeren in Delft. Hij vond die studierichting niet zo interessant en ging werken bij het scheepvaartbedrijf van Ommeren, eerst in Rotterdam en daarna in Londen. In 1938 kwam hij in Hamburg terecht, waar hij dus Ebba Storm in de Zweedse Zeemanskerk heeft ontmoet.

Nadat Hamburg zwaar gebombarderd werd in 1943, besloten ze om naar de ouders van Jan in Hilversum te vluchten. De reis naar bezet Nederland was niet zonder risico. Jan had illegale papieren kunnen regelen voor zichzelf. Voor Ebba was het makkelijker, haar Finse paspoort was voor de Duitsers een geldig document.

Nadat ze in Hilversum waren aangekomen, was het wel noodzakelijk voor

oli riskialtis. Jan oli järjestänyt itselleen väärennetystä henkilöllisyyspaperit. Ebballa taas oli suomalainen passi, joka kelpasi Saksalaisille matkadokumentiksi. Saavuttuaan Hilversumiin, Jan joutui maan alaiseen toimintaan. Vintille rakennettiin hänen piilopaikka. 'Vapaa-ajallaan' hän opiskeli taloustieteitä ja maailmanpolitiikkaa.

Diplomaattisessa palveluksessa

Alankomaiden vapauduttua Saksan miehitykseltä 1945, Jan haki töitä eri Hollantilaisista yrityksistä, sekä myös ulkomistriöstä. Hänet palkattiin ulkomisteriöön virkamieheksi. Vuonna 1946 Jan ja Ebba muuttivat Haagiin, jossa heidän vanhin lapsensa, Robert, syntyi. Lyhyen koulutuksen jälkeen nuori perhe lähetettiin Pariisiin. Jan työskenteli siellä vuodesta 1946 vuoteen 1948 Alankomaiden suurlähetystön lähetystöavustajana.

Kerstavond in het gezin van Ebba. Moeder Elsa leest het Kerstevangelie voor. Let op de oude typische handgeweven vloerkleden. | Jouluaatto Ebban perheessä. Elsa-äiti lukee ääneen jouluevankeliumia. Huomaa tyyppilliset käsinkudotut matot.

Ebba en Jan Lankamp trouwden in oktober 1942 in de Zweedse Zeemanskerk in Hamburg. | Ebba ja Jan Lankamp avioituivat lokakuussa 1942 Hampurin ruotsalaisessa merimieskirkossa.

Ebba op een studentenfeest in Hamburg (tweede van rechts, bovenste rij). | Ebba opiskelijajuhlassa Hampurissa (toinen oikealta, ylärivi).

toinen poikansa, Paul. Nämä vuodet olivat Ebballe hyviä, vaikkakin välit suurlähettilään vaimon kanssa olisivat voineet olla paremmat.

Het Finse Onafhankelijkheidsfeest op 6 december 1949.

President en mevrouw Paasikivi verwelkomen de Nederlandse gezant en mevrouw Theo van der Vlugt. Daarachter staat het echtpaar Lankamp. Jan was eerste secretaris op de Nederlandse ambassade in Helsinki.⁶ | Suomen itsenäisyyspäivävastaanotto 6. joulukuuta, 1949. Presidentti ja rouva Paasikivi tervehtivät Alankomaiden suurlähettilästä Theo van der Vlugtia vaimoineen. Taustalla pariskunta Lankamp. Jan oli Alankomaiden Helsingin suurlähetystön pääsihteeri.

Jan om onder te duiken. Op de zolder werd een schuilplaats ingericht. In zijn 'vrije' tijd studeerde hij economie en politicologie.

Het gezin Lankamp in 1950 met de twee oudste kinderen, Robert en Paul. | Lankampin perhe vuonna 1950, kuvassa kaksi vanhinta lasta, Robert ja Paul.

In diplomatieke dienst

Na de bevrijding in 1945 ging Jan solliciteren bij verschillende grote Nederlandse bedrijven en ook bij Buitenlandse Zaken. Daar werd hij aangenomen als ambtenaar. In 1946 verhuisden Jan en Ebba naar Den Haag, waar hun eerste kind Robert werd geboren. Na een korte inwerkperiode werd het jonge gezin naar Parijs gestuurd. Hier werkte Jan van 1946 tot 1948 als attaché op de Nederlandse ambassade. In

usein. Vuonna 1951 oli aika siirtyä seuraavalle komennukselle. Tällä kertaa vuorossa oli Indonesia. Rahti- ja matkustaja-aluksien yhdistelmä kuljetti perheen Jakartaan. Matka kesti kuukauden, ja väiliä pitä päätyä purkamaan ja lastaamaan rahtia. Nämä keskeytykset hyödynnettiin käymällä retkillä, se toi kaivattua vaihtelua yksitoikkoisiin päivii laivalla. Komennus Indonesiassa kesti kolme vuotta, joista Jan työskenteli puolitoista vuotta Jakartassa, ja toiset puolitoista vuotta Palembangissa (Etelä-Sumatra). Palembangissa syntyi perheen kolmas lapsi, Jan, vuonna 1953.

Syksyllä 1954 perhe matkusti takaisin Alankomaihin komealla, modernilla, ja nopealla Willem Ruys-aluksella. Seuraavaksi tukikohdaksi valikoitui Washington DC. He saapuivat sinne, suureen maailmaan, keväällä 1955. Eisenhower oli tuolloin Amerikan presidentti. Janista

De eerste gezamenlijke vakantie zonder kinderen in Oostenrijk in 1955. | Ensimmäinen yhteinen loma ilman lapsia Itävallassa vuonna 1955.

Diplomaatin elämä voi vaikuttaa jänittävältä ja hohdokkaalta, mutta suuri haittapuoli on, että joutuu muuttamaan

diese periode zijn Ebba de eerste begin-selen van het diplomatieke leven bijge-bracht door de Amerikaanse vrouw van de Nederlandse ambassadeur, Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, de laatste gou-verneur-generaal van Nederlands-Indië.

Toeval of niet, na twee jaar in Parijs, werd Jan in 1948 overgeplaatst naar het Nederlandse gezantschap in Helsinki, waar hij eerste secretaris werd. De gezant was Theo van der Vlugt, de zoon van Willem van der Vlugt, bekend als lid van de deputatie die in 1899 het verzoekschrift 'Pro Finlandia' aan tsaar Nikolai II had aange-boden als protest tegen de verregaande 'russificatie' van het grootvorstendom Finland. In Helsinki woonden zij aan de Mari-agatan met de Braziliaanse ambassadeur als buurman. Jan leerde Fins spreken in die periode – Zweeds had hij al van Ebba ge-leerd. In 1949 werd een tweede zoon, Paul, geboren in het Eira ziekenhuis in Helsinki. Het waren mooie jaren voor Ebba, alhoe-

tuli talousasioiden pääsihteeri. Tunnettua entinen poliitikko, Herman van Rijen, oli suurlähettiläs. Diplomaattielman kukoisti, ja siihen kuului illalliset Valkoista Taloa vastapäätä sijaitsevassa Blair House-ravintolassa Kissingerin ja Kennedyjen kal-taisten tulokkaiden kanssa. Ebban sosiaali-linen elämä oli vilkasta, ja hän vietti aikaa presidentti Eisenhowerin vaimon, sekä lukuisten muiden poliitikkojen vaimojen kanssa. Erityiset hollantilaiset aktiviteetit, esimerkiksi Sinterklaasin juhliminen, olevat hänelle tärkeitä.

Perhe asui lähellä Rock Creek Parkia, joka on yksi USA:n ensimmäisistä kansal-lisuustoista. Lapset saattoivat pyöräillä ja

wel de verstandhouding met de vrouw van de gezant te wensen overliet.

Het leven van een diplomaat lijkt span-nend en glamoureus, maar een groot na-deel is dat je heel vaak moet verhuizen. In 1951 was de tijd rijp voor de volgende diplomatieke post. Het werd Indonesië. Een gecombineerd vracht-/passagier-schip bracht het gezin naar Jakarta. De reis duurde een maand met regelmatige tussenstops voor het laden en lossen van vracht. Deze onderbrekingen werden gre-tig benut voor excursies als afwisseling van de lange dagen op het schip in weer en wind. De periode in Indonesië duurde drie jaar, waarin Jan anderhalf jaar in Ja-karta werkte en anderhalf jaar in Palem-bang (Zuid-Sumatra). Hier werd de derde zoon, Jan, geboren in 1953.

In het najaar van 1954 reisde het gezin terug naar Nederland met het fraaie, mo-derne en snelle schip de Willem Ruys.

In de periode in Washington woont het gezin in Rock Creek Park. Trots poseren de kinderen bij hun slee. | Washingtonissa perhe asui Rock Creek Parkissa. Lapset poseeraavat ylpeinä pulkan vieressä.

Ebba's moeder Elsa neemt afscheid van dochter Ebba na een half jaar in Washington te hebben verbleven. Ze keert terug met ss Kungsholm in 1958. | Ebban äiti, Elsa, hyvästelee tyttärensä asuttuaan puoli vuotta Washingtonissa. Hän palasi kotiin ss Kungsholmilla vuonna 1958.

De volgende standplaats werd Washington DC. Hier kwamen ze in het voorjaar van 1955 terecht in de grote wereld. Ei-

Moeder Ebba met de drie zoons op een zondagse picknick 1962 met de fraaie Pedra da Gavea op de achtergrond. | Ebba-äiti kolmen poikansa kanssa sunnuntaipiknikillä 1962. Taustalla kaunis Pedra da Gavea.

senhower was in die tijd president van Amerika. Jan werd eerste secretaris economische zaken. De bekende oud-politicus Herman van Rijen was ambassadeur. Het diplomatieke leven floreerde en diners in het Blair House tegenover het Witte Huis, met 'nieuwkomers', zoals de Kissingers en de Kennedy's, hoorden erbij. Ebba had een heel druk sociaal leven, onder andere samen met de echtgenote van president Eisenhower en echtgenotes van andere politieke coryfeeën. Specifieke 'Nederlandse' activiteiten zoals het vieren van Sinterklaas stonden hoog op haar agenda.

Het gezin woonde vlakbij het Rock Creek Park, een van de eerste nationale parken in de VS. Hier konden de kinderen vrij fietsen en spelen. De kinderen gingen eerst naar een public school (Amerikaanse openbare school) in de buurt waar ze woonden. Echter, het onderwijs was daar ronduit slecht. Bij een eventuele terug-

leikkiä vapaasti. He kävivät aluksi julkista koulua lähellä kotia, mutta opetuksen taso oli siellä erittäin huonoa. Palatessaan Alankomaihin olisi lasten pitänyt aloittaa koulu kaksi vuosiluokkaa alempaa. Siksi lapset päätteli laittaa brittiläistä opettussysteemiä seuraavaan kouluun, jossa opetus oli korkeampitaisista, ja kurinalaisempaa.

Vuonna 1960 oli taas uuden komennuksen vuoro, ja perhe muutti Brasiliaan. Sinne he matkustivat lentäen propellentokoneella. Matkaan kuului useampi välilasku tankkausta varten, muun muassa Curacaolle. Suurlähetystä oli tuolloin Rio de Janeirossa, mutta se muutettiin pian maan uudelleenrakennettuun pääkaupunkiin, Brasiliaan. Jan toimi kakkosmiehenä, ja organisoi tärkeitä valtiovierailuja, muun muassa Luxemburgin

keer naar Nederland hadden de kinderen zelfs twee klassen lager moeten beginnen. Daarom werd besloten over te stappen naar een school met Brits onderwijs, waar de eisen hoger waren en meer discipline was.

In 1960 was de tijd rijp voor de volgende positie, deze keer in Brazilië. De reis vanuit de VS ging per vliegtuig. Met de relatief kleine propellervliegtuigen van die tijd moesten meerdere tussenlandingen, onder andere op Curaçao, gemaakt worden voor het bijvullen van brandstof. De ambassade was toen nog in Rio de Janeiro gevestigd, maar werd snel naar de nieuw gebouwde hoofdstad Brasilia verplaatst. Jan was daar de tweede man en organiseerde belangrijke bezoeken, onder andere voor de Groothertog van Luxemburg en voor het Belgische koningspaar Boudewijn en Fabiola.

In 1963 gingen de drie kinderen, Robert, Paul en Jan, terug naar Nederland

suurhertuan, ja Belgian kuningasparin kanssa.

Vuonna 1963 perheen kolme lasta, Robert, Paul ja Jan, palasivat takaisin Alankomaihin. He asuivat isovanhempiaansa luona, ja kävivät koulua Hilversumissa. Brasilian vuosina Ebban ja Janin suhde alkoi vakavasti rakoilla. Vuonna 1955 pariskunta erosii. Janista tuli ensin suurlähettiläs, ensin Peruun, ja sitten Kuuban. Siellä hän avioitui brasilialaisten naisen kanssa. Jäätyään eläkkeelle, Jan muutti Rio de Janeiroen, ja kuoli siellä 5. marraskuuta 2013, satavuotiaana.

Ebban paluu Alankomaihin

Vuonna 1966 Ebba muutti Alankomaihin, Hilversumiin, jossa hänen lapsensa asuivat isovanhempiaansa luona. Siellä hän eli hiljaista elämää diplomaattielämän kiireiden jälkeen. Hän löysi kirjalliset lah-

en werden ze geplaatst op scholen in Hilversum waar de schoonouders woonden. Tijdens de periode in Brazilië ontstonden serieuze barsten in Ebba's en Jan's relatie. In 1966 gingen ze uit elkaar. Jan werd ambassadeur in Peru en vervolgens in Cuba. Hier is hij ook hertrouwd met een Braziliaanse. Na zijn pensioenering is hij in Rio de Janeiro gaan wonen en is daar overleden op 5 december 2013, honderd jaar oud.

Terugkeer van Ebba naar Nederland

In 1966 trok Ebba naar Nederland en Hilversum, waar haar kinderen op school zaten en de schoonouders woonden. Hier leefde ze een teruggetrokken bestaan na alle drukte in de diplomatieke wereld. Zij ontwikkelde haar literaire talent door jongensboeken te schrijven. De uitgever vond dat dergelijke boeken niet door een vrouw geschreven konden worden. Daar vond Ebba een elegante oplossing voor –

Ebba en Jan worden ontvangen door de Indonesische ambassadeur in Rio de Janeiro tijdens de viering van de onafhankelijkheid van zijn land in 1965. | Ebba ja Jan tervehtimässä Indonesian suurlähettilästä Rio de Janeirossa, Indonedian itsenäisyyspäiväjuhlassa vuonna 1965.

ze schreef de boeken als Dick Storm. De hoofdpersonen waren haar eigen kinderen en de verhalen gingen over de ver-

<< Na de scheiding begon Ebba jongensboeken te schrijven onder het pseudoniem Dick Storm. | Avioeron jälkeen Ebba alkoi kirjoittaa poikakirjoja pseudonyymillä Dick Storm.

schillende perioden en woonplaatsen. Opmerkelijk is dat een kleinzoon nu bezig is een boek te schrijven dat is gebaseerd op verhalen die Ebba heeft verteld over haar geboortestreek in Finland.

In 1976 verhuisde Ebba naar Den Haag. Hier heeft ze snel de banden met de diplomatische kringen weer opgebouwd en werd ze actief in verschillende organisaties, zoals de International Women's Club en de Contactclub BZ. Ze was een trouwe bezoeker van de Finse ambassade en de Finse Zeemanskerk in Rotterdam. Ze ging altijd naar het Finse onafhankelijkheidsfeest in haar geliefde traditionele Finse klederdracht.

jansa, ja kirjoitti poikakirjoja. Kustantajan mielestä nainen ei voinut kirjoittaa moisia kirjoja. Ebba löysi ongelmaan elegantin ratkaisun, hän kirjoitti ne pseudonyymillä Dick Storm. Pääosissa olivat hänen omat poikansa, ja tarinat sijoittuivat eri aikakausille, ja eri asuinpaikkoihin. Huomionarvoista on, että eräs hänen lapsenlapsistaan kirjoittaa parhaillaan kirja, joka perustuu Ebban kertomuksiin synnyinseuduistaan Suomessa.

Ebba muutti Haagiin vuonna 1976. Siellä hän elvytti taas pian suhteensa diplomaattipiireihin, ja osallistui aktiivisesti eri järjestöjen toimintaan. Esi-

<< Ebba geniet van een heerlijke lunch samen met zoon Paul, in een kasteel bij de Loire, Frankrijk, 1990. | Ebba nauttimassa maittavaa lounasta poikansa Paulin kanssa, Ranskan Loiressa sijaitsevassa linnassa vuonna 1990.

Ebba is overleden op 14 april 2016 in Den Haag. Gekleed in haar Finse klederdracht werd ze gecremeerd. Een kleine urn met een gedeelte van haar as werd door haar zoon Paul bijgelegd in de familiegraf van haar ouders in Korsholm (Mustasaari) in Finland. De cirkel van haar bewogen leven werd toen mooi gesloten.

Zoon Paul heeft bouwkunde en restauratie gestudeerd in Delft. Zijn loopbaan begon bij het Ministerie van Volksbouwvesting. Ook werkte hij een periode als stedenbouwkundige in Den Haag. In die periode was hij nauw betrokken bij de planning en plaatsing van het nieuwe Tweede Kamer gebouw. De afgelopen 10 jaar werkte hij voor Monumentenzorg in Den Haag en later in Amsterdam.

Rune en Margot Frants

(Dit verhaal is tot stand gekomen in samenwerking met zoon Paul Lankamp.)

merkkeinä mainittakoon International Women's Club, ja Contactclub BZ. Hän vieraili säännöllisesti Suomen suurlähetystöllä, sekä Rotterdamin suomalaisella merimieskirkolla. Suomen itsenäisyyspäivävastaanotoille hän pukeutui aina kansallispukuun.

Ebba kuoli 14. huhtikuuta 2016 Haagissa. Hänet krematoitiin kansallispuvussaan. Hänen poikansa Paul vei osan hänen tuhkastaan piennessä uurnassa Mustasaareessa sijaitsevaan sukuhautaan. Nämä ympyrä sulkeutui kauniisti hänen vaiherikkaan elämänsä päättäeksi. Paul opiskeli arkkitehtuuria ja restaurointialaa Delftissä. Hänen uransa alkoi asuntoministeriöstä. Lisäksi hän työskenteli jonkin aikaa Haagin kaupungilla kaupunkisuunnittelijana. Tuolloin hän oli tiiviisti mukana suunnittelemassa uutta rakennusta maan Parlamentin alahuoneelle. Viime-

Voor Ebba was Kerstavond samen met haar gezin altijd heel belangrijk. | Ebballe joulu perheen kanssa oli tärkeä.

set 10 vuotta hän työskenteli Monumentenzorgilla (organisaatio, joka huoltaa kulttuurihistoriallisia kohteita) Haagissa, ja myöhemmin Amsterdamissa.

Rune ja Margot Frants
Käännös: Sanna-Mari Kuisma

(Tämä tarina on laadittu yhteistyössä Paul Lankampin kanssa.)

Finse Amerikanen in oorlog en vrede

Arnold
Pieterse

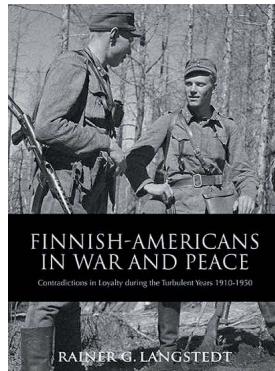
In de bibliotheek van Kirkkonummi liep ik tegen een recent in het Engels geschreven boek (gepubliceerd in 2015) aan van Rainer G. Langstedt met als titel 'Finnish Americans in War and Peace'. Het geeft onder meer details over de Finse emigratie naar de Verenigde Staten en de zogenoemde 'Karelische koorts' in de dertiger jaren van de vorige eeuw. De 'Karelische koorts' was het waanidee van Finse communisten in de Verenigde Staten en Canada om zich in Oost-Karelië in de Sovjet-Unie te gaan vestigen, wat ze werd voorgespiegeld als een 'paradijs voor arbeiders', en dat uiteindelijk op een catastrofe. Verder wordt in het boek een Amerikaans voorstel beschreven uit 1940 om de hele Finse bevolking naar Alaska over te brengen in het geval het land bezet zou worden door de Sovjet-

Unie. Ik had nooit eerder over dit 'Finns for America's Finland' project gehoord. In onderstaande tekst heb ik het een en ander uit het boek van Langstedt samengevat.

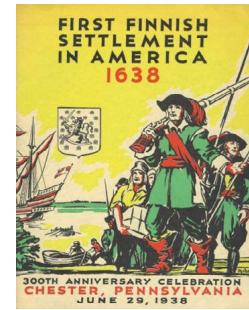
Finse emigratie naar de Verenigde Staten

All in de zeventiende eeuw zijn er Finnen geëmigreerd naar de Zweedse kolonie 'Nieuw-Zweden' in Amerika, die in 1638 was gesticht langs de Delaware rivier. De kolonie omvatte een gebied dat nu gedeeltelijk in de staten Pennsylvania, New Jersey en Delaware ligt. De eerste Finse nederzetting 'Finlandia', heet tegenwoordig Chester en ligt in Delaware County in Pennsylvania.

In 1655 is Nieuw-Zweden door de Nederlanders veroverd, onder leiding van

Het boek van Rainer Langstedt.
Rainer Langstedtin kirjan kansi.

De stad Chester in Delaware County in Pennsylvania bestond in 1938 drie honderd jaar. Het was oorspronkelijk, in 1638, opgericht door Finnen onder de naam 'Finlandia'

en lag in de Zweedse kolonie Nieuw-Zweden. | Chesterin kaupunki Delawaren piirikunnassa Pennsylvaniassa täytti 300 vuotta vuonna 1938. Sen perustivat aluperin vuonna 1638 suomalaiset nimellä Finlandia ja se sijaitsi ruotsalaisessa Uuden Ruotsin siirtokunnassa.

wilden deze lastposten graag kwijt en zij werden voor de keus gesteld naar de kolonie in Amerika te worden gedeponeerd of onder slechte omstandigheden een gevangenisstraf uit te zitten. De meesten kozen voor gedwongen emigratie.

Pieter Stuyvesant, en opgenomen in de kolonie 'Nieuw-Nederland'. In 1674 is Nieuw-Nederland Engels geworden (het werd geruild tegen Suriname).

Veel van de Finnen die deel uitmaakten van deze eerste emigratiegolf waren arme, landloze boeren, die illegaal bossen hadden afgebrand. De Zweedse machthebbers

Hollantilaiset valtasivat Uuden Ruotsin vuonna 1655 Pieter Stuyvesantin johdolla ja se sisällyttiin Uudet Alankomaat -siirtokuntaan. Vuonna 1674 Uudet Alankomaat -siirtokunta siirtyi englantilaisille (se vaihdettiin Surinameen).

Monet tämän ensimmäisen siirtolaisuusallaan suomalaisista olivat köyhää, maattomia talonpoikia, jotka olivat polttaneet metsiä laittomasti. Ruotsalaiset vallanpitäjät halusivat päästää eroon näistä harminaiheuttajista ja heille annettiin vaihtoehdoksi joko muuttaa siirtokuntaan Amerikkaan tai kärsiä vankeusrangaistus huonoissa olosuhteissa. Useimmat valitsivat pakkosiirtolaisuuden.

Suomalaiset toivat hirsimökkit Amerikan mantereelle. Kotimaansa ankarien talvien aikana he olivat kehittäneet erittäin tehokkaan hirsimökkien rakennustekniikan. Seuraavien 200 vuoden aikana

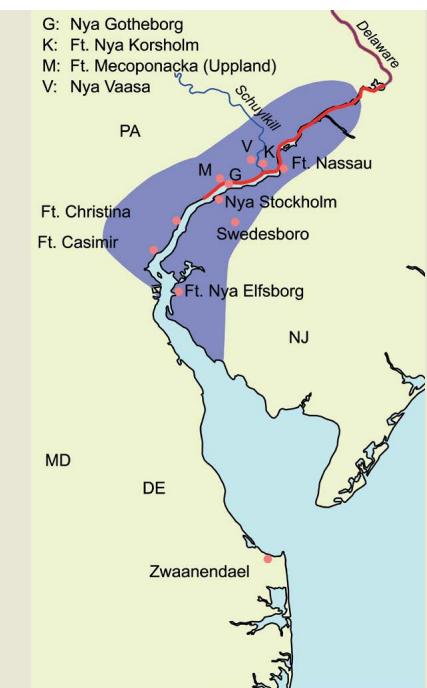
Amerikansuomalaiset sodassa ja rauhassa

Törmäsin Kirkkonummen kirjastossa hiljattain englanniksi ilmestyneeseen Rainer G. Langstedtin kirjaan nimeltään 'Finnish Americans in War and Peace' (julkaistu vuonna 2015). Kirjassa kerrotaan muun muassa suomalaisien siirtolaisuudesta Yhdysvaltoihin ja niin sanotusta 'Karjalan kuumeesta', joka syntyi 1930-luvulla. 'Karjalan kuume' oli Yhdysvaltoissa ja Kanadassa asuvien suomalaisien kommunistien harhakuvitelmia Neuvostokarjalassa sijaitsevasta 'työläisten paratiisista' ja muuttamisesta sinne. Hankkeesta tuli kuitenkin katastrofi. Kirjassa kerotaan myös vuodelta 1940 peräisin olevasta amerikkalaisesta ehdotuksesta siirtää koko Suomen väestö Alaskaan siinä tapauksessa, että Neuvostoliitto miehittää-

si maan. En ollut koskaan aikaisemmin kuullut tästä 'Finns for America's Finland' -projektista. Alla on yhteenvedo Langstedtin kirjasta.

Siirtolaisuus Suomesta Yhdysvaltoihin

Suomalaisia muutti jo 1600-luvulla ruotsalaiseen Uusi Ruotsi -nimiseen siirtokuntaan Yhdysvaltoissa. Siirtokunta oli perustettu vuonna 1638 Delaware-joen rannalle. Se käsitti alueen, joka on nykyään osittain Pennsylvanian, New Jerseyn ja Delwaren osavaltioiden alueella. Ensimmäinen suomalainen siirtokunta, Finlandia, on nykyään nimeltään Chester ja sijaitsee Delwaren piirikunnassa Pennsylvaniassa.

Kaart van de Zweedse kolonie 'Nieuw-Zweden', dat in de periode 1638-1655 heeft gelegen aan de Delaware Rivier in de Amerikaanse staten Pennsylvania, New Jersey en Delaware. | Ruotsin siirtokunnan Uuden Ruotsin kartta. Siirtokunta sijaitsi vuosina 1638-1655 Delware-joen varrella Pennsylvaniian, New Jerseyn ja Delwaren osavaltioiden alueella.

De Finnen introduceerden de blokhut op het Amerikaanse continent. Tijdens de strenge winters in hun geboorteland hadden zij daar een heel efficiënte bouwtechniek voor ontwikkeld. In de volgende 200 jaar zijn de pioniers in Amerika deze bouwtechniek blijven toepassen.

Een van de Finnen die naar de Amerikaanse kolonie was gedeporteerd, was Martti Marttinen, die zijn naam veranderd heeft in John Morton. Hij is in 1654 in Nieuw-Zweden aangekomen. Zijn kleinzoon, John Morton (1725-1777), was een van de personen die de onafhankelijkheidsverklaring van de Verenigde Staten heeft ondertekend in 1776.

Omstreeks 1870 is een tweede emigratiegolf begonnen die veel massaler is geweest. Het hoogtepunt lag tussen 1899 en 1913. In 1930 waren ongeveer 350.000 Finnen naar de Verenigde Staten geëmigreerd, ongeveer 10% van de hele bevolking.

amerikkalaiset pioneerit hyödynsivät tätä teknikkaa edelleen.

Eräs siirtokuntaan lähetetyistä suomalaisista oli Martti Marttinen, joka muutti nimensä John Mortoniksi. Hän tuli Uuteen Ruotsiin vuonna 1654 ja hänen pojapolkansa John Morton (1725-1777) oli yksi Yhdysvaltain itsenäisyysjulistuksen allekirjoittajista vuonna 1776.

Noin vuoden 1870 paikkeilla alkoi toinen siirtolaisusaalto, joka oli paljon suurempi. Sen huippu osui vuosille 1899-1913. Vuonna 1930 noin 350 000 suomalaista oli

Het standbeeld van Pieter Stuyvesant, de directeur-generaal van de Nederlandse kolonie 'Nieuw-Nederland', op het Stuyvesantplein in New York City. Hij veroverde in 1655 de Zweedse kolonie 'Nieuw-Zweden' en voegde deze bij 'Nieuw-Nederland'. | Alakomaiden Uudet Alankomaat -siirtokunnan kuvernörin Pieter Stuyvesantin patsas Stuyvesant-aukiolla New Yorkissa. Hän valloitti Uuden Ruotsin vuonna 1655 ja otti sen osaksi Uusia Alankomaita.

Terwijl de eerste Finse emigranten neerstrekken in het gebied langs de Delaware rivier, hebben de latere emigranten zich vooral gevestigd in de noordoostelijke staten Michigan, Massachusetts, New York en in het noordwesten in de staat Washington. Meer dan de helft van deze emigranten kwam uit de Finse provincie Pohjanmaa (Österbotten). In deze provincie was de bevolking in belangrijke mate afhankelijk geweest van de productie en uitvoer van teer. Dit product was onmisbaar geweest voor houten zeilschepen, maar na de introductie van stalen stoomschepen nam de vraag naar teer sterk af. Als gevolg hiervan kwamen veel inwoners van Pohjanmaa zonder werk te zitten en gingen hun heil zoeken in emigratie.

Ook speelde hierbij een rol dat in Pohjanmaa steeds minder boerenbedrijven tussen de kinderen van de eigenaar konden worden opgedeeld omdat zij anders te klein werden om een gezin van

KESÄKUU JUNI 2017

te laten leven. Het werd daarom de gewoonte dat een bedrijf overging op een oudste zoon en dat de overige kinderen zich op een andere manier moesten zien te redden.

Aan het eind van de negentiende eeuw hebben ook de 'Russificatie maatregelen' van de Russische overheid, waarbij het grootvorstendom Finland steeds meer onafhankelijkheid werd afgenomen, er toe bijgedragen dat veel Finnen naar Amerika zijn geëmigreerd.

De nederzettingen Spencer en Van Etten

Twee nederzettingen in de Verenigde Staten in het bijzonder hebben een grote aantrekkingskracht gehad op Finse emigranten, 'Spencer' en 'Van Etten', in het zuiden van de staat New York. Spencer is genoemd naar een rechter, Ambrose Spencer, die er vroeger heeft gewoond en de naam Van Etten komt van twee broers

muuttanut Yhdysvaltoihin, mikä oli noin 10 % koko väestöstä.

Kun ensimmäiset siirtolaiset asettuivat Delaware-joen ympäristöön, myöhemmin tulleet asettuivat etenkin koillisin osavaltioihin Michiganiin, Massachusettsiin, New Yorkiin ja luoteisessa sijaitsevaan Washingtoniin. Yli puolet näistä siirtolaisista tuli Pohjanmaalta. Tässä maakunnassa väestö oli ollut suuresta määrin riippuvainen tervan tuotannosta ja viennistä. Terva oli vältämätön puisille purjelavoille, mutta teräksisten höyrylaivojen käyttöönnoton myötä tervan kysyntää laski huomattavasti. Seurauksena monet Pohjanmaan asukkaat joutuivat työttömiksi ja lähtivät etsimään onneaan siirtolaisina.

Osasyynä oli myös se, että yhä harvemmat maatalat Pohjanmaalla voitiin jakaa omistajan lasten kesken, koska tiloista olisi näin tullut liian pieni perheen

Een replica van een historische blokhut in de staat Pennsylvania. | Historialisen hirsimän kopio Pennsylvaniassa.

van Nederlandse afkomst, James en Joshua van Etten, die het dorp in 1798 hebben gesticht.

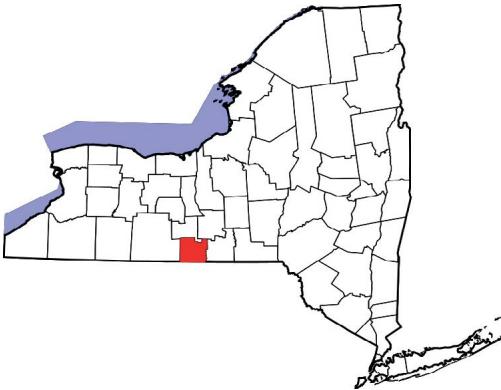
Spencer en Van Etten liggen in een rotsachtig en heuvelachtig gebied met veel bos dat in het begin van de twintigste eeuw economisch was achtergebleven in vergelijking tot andere delen van

John Morton (1725-1777), de kleinzoon van een van de eerste Finnen die zich in 1654 in de Zweedse kolonie Nieuw-Zweden heeft gevestigd. Hij was een van de ondertekenaars van de onafhankelijkheidsverklaring van de Verenigde Staten in 1776. | John Morton (1725-1777), erään ensimmäisten joukossa vuonna 1654 Uuteen Ruotsiin saapuneen suomalaisen pojapolkansa. Hän oli yksi Yhdysvaltain itsenäisyysjulistuksen allekirjoittajista vuonna 1776.

elättämiseen. Siksi syntyi käytäntö, että tila siirtyi vanhimmalle pojalle ja muiden lasten piti selviytyä muulla tavalla.

Myös 1800-luvun lopun venäläistämistöimet, joilla Suomen suuriruhtinas-kunnan itsenäisyyttä rajotettiin yhä enemmän, olivat synnä siihen, että monet suomalaiset lähtivät Amerikkaan.

Chemung County (rood) in het zuiden van de staat New York, vlak boven de grens met Pennsylvania, waarin de dorpen Spencer en Van Etten liggen. | **Chemung County (punainen)** New Yorkin valtions eteläosassa Pennsylvanian rajan tuntumassa, jossa sijaitsevat kylät Spencer ja Van Etten.

het land. Veel boerderijen waren verlaten en de grond was daar relatief goedkoop.

Ongeveer 70% van de Finse emigranten hadden een boerenachtergrond, maar over het algemeen hadden ze in de

eerste jaren na aankomst in hun nieuwe land weinig andere mogelijkheden dan onder zware omstandigheden in het Middenwesten te gaan werken als bosarbeider of mijnwerker. Pas wanneer zij na verloop van een aantal jaren een klein kapitaal bij elkaar hadden gesprokkeld, konden ze gaan uitkijken naar mogelijkheden om land te kopen. Spencer en Van Etten waren aantrekkelijke plaatsen voor de Finnen omdat de grond daar relatief goedkoop was, het landschap veel overeenkomsten vertoonde met hun geboorteland en zich er al veel Finnen hadden gevestigd.

Uiteindelijk bleken de Finnen taaier te zijn dan de Amerikaanse boeren die zich eerder in het gebied hadden gevestigd en omstreeks 1940 was een groot deel van het land in Spencer en Van Etten in het bezit van Finse emigranten en hun nakomelingen.

oloisuhetissa Keskilänessä metsureina tai kaivostyöläisinä. Vasta saatuaan kerätyksi pienien pääoman muutamien vuosien jälkeen he saattoivat miettiä mahdollisuutta maan ostoona. Spencer ja Van Etten olivat suosittuja kohteita suomalaisille, koska maa oli siellä suhteellisen halpaa, maisemat muistuttivat paljon kotimaata ja alueella oli jo paljon suomalaisia.

Lopulta osoittautui, että suomalaiset olivat sitkeämpiä kuin amerikkalaiset maanviljelijät, jotka olivat asettuneet alueelle aikaisemmin, ja vuoden 1940 paikkeilla suuri osa maasta Spencerissä ja Van Ettenissä oli suomalaisista siirtolaisten ja heidän jälkeläistensä omistuksessa.

Punaiset ja valkoiset suomalaiset siirtolaiset

Punaisten ja valkoisten välillä vuonna 1918 käydyllä sisällissodalla oli suuria seu-

'Rode' en 'Witte' Finse emigranten

De Finse burgeroorlog in 1918 tussen Roden en Witten heeft grote gevolgen gehad voor de politieke verhoudingen binnen de Finse emigrantengemeenschap in de Verenigde Staten en Canada. Veel van de emigranten waren in Finland aanhangers geweest van de socialistische partij, waar de Roden uit zijn voortgekomen, die tijdens de burgeroorlog geradicaliseerd zijn tot communisten.

Ook in hun nieuwe vaderland hielden veel Finnen er extreem linkse denkbeelden op na. In 1925 waren van de meer dan 16.000 leden van de communistische partij in de Verenigde Staten er ongeveer 6.500 van Finse afkomst.

Hier tegenover staat dat er ook veel Finse emigranten waren die met de Finse Witten sympathiseerden. Zij waren, in tegenstelling tot het merendeel van de communisten, meestal lid van een kerk

en werden in de Verenigde Staten ook wel 'Kerkfinnen' genoemd.

Dat zo veel van de Finse emigranten, die bijna altijd uit een arm milieу afkomstig waren, extreem links waren, heeft waarschijnlijk ook te maken met het voor die tijd heel moderne parlementaire stelsel in Finland. Al in 1906 had bijna iedere volwassene stemrecht gekregen, inclusief arbeiders en vrouwen. De socialistische partij was, tot het land onafhankelijk werd op 6 december 1917, van meet af aan de grootste partij. In andere landen, zoals in Nederland, hebben de kerken nog heel lang invloed gehad op het stemgedrag van de arbeiders en de socialisten afgeschilderd als goddelozen. De Lutherse staatskerk in Finland heeft zich over het algemeen niet heel actief met de politiek ingelaten. Verder kan een rol gespeeld hebben dat de Finse emigranten, in tegenstelling tot veel emigranten uit andere landen, konden lezen en schrij-

rauksia poliittisille suhteille suomalaisen siirtolaisten yhteisössä Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Monet siirtolaiset olivat kannattaneet Suomessa sosialidemokraattista puoluetta, josta punaiset olivat lähtöisin. Sisällissodan aikana punaiset radikalisoituivat kommunisteiksi.

Myös uudessa kotimaassaan monet suomalaiset olivat ajatusmaailmaan äärivasemmistolaisia. Vuonna 1925 Yhdysvaltain kommunistisen puolueen runsaasta 16 000 jäsenestä noin 6500 oli suomalaisista alkuperää.

Vastapainona tälle oli kuitenkin paljon suomalaisia, jotka kannattivat valkoisia. He kuuluivat, pääinvastoin kuin useimmat kommunistit, johonkin kirkkoon ja heitä kutsuttiin Yhdysvalloissa kirkkosuomalaisiksi.

Se että monet suomalaiset siirtolaiset, jotka miltei aina olivat lähtöisin köyhistä oloista, olivat äärivasemmiston kannatta-

jia, johtui todennäköisesti myös siitä, että Suomessa oli ajankohtaan nähdyn erittäin moderni parlamentaarinen järjestelmä. Jo vuonna 1906 miltei kaikki täysi-ikäiset saivat äänioikeuden, mukaan lukien työläiset ja naiset. Sosialidemokraattinen puolue oli 6. joulukuuta 1917 tapahtuneeseen itsenäistymiseen asti suurin puolue. Muissa maissa, kuten Hollannissa, kirkoilla oli pitkään vaikuttus työläisten äänestyskäytäytymiseen ja sosialistien sanottiin olevan jumalattomia. Suomen luterilainen valtionsirkkoo ei yleisesti ottaen puuttunut aktiivisesti politiikkaan. Vaikutusta on saattanut olla myös sillä seikalla, että suomalaiset siirtolaiset, toisin kuin monen muun maan siirtolaiset, osasivat lukea ja kirjoittaa. Luterilaisella kirkolla oli sääntö, että jokaisen avoliittoon haluavan piti osata lukea Lutherin katekismus. Yhdysvalloissa suomeksi julkaistujen Neuvostoliittoon orientoituneiden sanomalehtien

ven. De Lutherse kerk in Finland had een regel dat iedereen die wilde trouwen de catechismus van Luther moest kunnen lezen. Door middel van op de Sovjet-Unie georiënteerde kranten, die in het Fins in de Verenigde Staten werden gedrukt, waren de Finse Amerikanen toegankelijk voor de communistische propaganda. Dat kleine landeigenaren in de Sovjet-Unie werden afgeschilderd als bloedzuigers en profiteurs, is wonderlijk genoeg niet bij de Finse emigranten bekend geworden en is vermoedelijk nooit vermeld in de kranten. In de Verenigde Staten bezaten de meeste Finse emigranten op zijn minst zo drie tot 4 ha aan land.

Karelische koorts

Na de Finse burgeroorlog in het voorjaar van 1918 zijn veel Roden naar Sovjet-Rusland (de naam is in 1922 veranderd in Sovjet-Unie) gevlogen. Veel van hen vestigden zich in de semi-onafhankelijke

välityksellä amerikansuomalaiset altistivat kommunistiselle propagandalle. Se etä pientilalliset kuvattiin Neuvostoliitossa verenimijöiksi ja hyväksikäyttäjiksi ei ihme kyllä päätynyt suomalaisista siirtolaisista tietoon eikä sitä luultavasti koskaan mainittu näissä sanomalehdissä. Yhdysvalloissa useimmat suomalaiset siirtolaiset omistivat vähintään neljä hehtaaria maata.

Karjalan kuume

Kevällä 1918 sisällissodan päättynyt monet punaiset pakenivat Neuvosto-Venäjälle (nimi muutettiin vuonna 1922 Neuvostoliitoksi). Monet heistä asettivat semiautonomiseen Karjalan neuvostotasavaltaan, joka muodostettiin vuonna 1923 Neuvostoliiton sisälle. Punaisilla oli ajatus, että tämä alue, jossa puhuttiin suomensukista kieltä, voisi kehittyä uudeksi Punaiseksi Suomeksi.

'Karelische Sovjet Republiek', die in 1923 werd gevormd binnen de Sovjet-Unie. De Rode Finnen hadden het idee dat dit gebied, waar een aan het Fins verwante taal werd gesproken, zou kunnen leiden tot een nieuw 'Rood Finland'.

Onder de communistische Finse emigranten in Noord-Amerika kwam een beweging op gang om mee te gaan helpen dit veronderstelde 'arbeidersparadijs' in de Sovjet-Unie op te bouwen. Dit is later 'Karelische koorts' genoemd. Er zijn verschillende getallen gepubliceerd met betrekking tot de aantallen Finse Amerikanen die deze terugreis naar Europa in de periode tussen 1931 en 1934 hebben ondernomen. Het zou minimaal om 5.000 personen gaan en maximaal om 12.000. Maar de Sovjet-Unie liet niet iedereen toe. Zij wilden alleen immigranten die nuttig konden zijn voor de ontwikkeling van het land. Dit waren relatief jonge mensen, die goed waren opgeleid en zelf hun reis konden betalen.

Kommunististen suomalaissiirtolaisten keskuudessa Pohjois-Amerikassa syntyi liike, jonka tavoitteena oli auttaa tämän oletetun 'työläisten paratiisiin' rakentamisessa Neuvostoliitossa. Liikettä kutsuttiin myöhemmin nimellä Karjalan kuume. On esitetty erilaisia arvioita niiden amerikansuomalaisen määrästä, jotka palasivat Eurooppaan vuosina 1931-1934. Heitä oletetaan olleen vähintään 5000 ja enintään 12 000. Neuvostoliitto ei kuitenkaan päästnyt kaikkia maahan. Se halusi vain siirtolaisia, joista olisi hyötyä maan kehitykselle. Näitä olivat suhteellisen nuoret ja hyvin koulutetut ihmiset, jotka pystyivät maksamaan matkansa itse.

Rekryointi oli hyvin ammattimaista ja propagandistit jotka puhuivat suomea, ohjeistettiin kuvailemaan elämää Neuvosto-Karjalassa mahdollisimman ruusunpunaiseksi. Yhdysvaltain ja Kanadan suuri lama noina vuosina oli osasyy-

De rekruttering werd heel professioneel opgezet en propagandisten die Fins spraken, werden er op uitgestuurd om het leven in Oost-Karelië zo rooskleurig mogelijk voor te stellen. De Grote Depressie in die jaren in de Verenigde Staten en Canada hielp mee om de Finnen warm te maken voor een overtocht naar deze nieuwe heilstaat. Maar uiteindelijk was het voor veel van de goedgelovige Finse Amerikanen hun doodvonnis.

Hieronder een tekst van de Finse emigrante Aino Streng over wat een propagandist haar heeft verteld over het leven in de Sovjet-Unie:

Ik bericht je over een leven van geluk en vrolijkheid. Er is plaats voor jou en al je familieleden. De zon gaat nooit onder in de zonnige en warme Sovjet-Unie, het grootste land van de wereld. Er is daar een groot tekort aan werkkrachten. En speciaal voor jullie Finnen kunnen we tienduizenden banen aanbieden dichtbij het land van jullie

nä siihen, että suomalaiset lämpenivät ajatukselle matkasta uuteen ihannevaltioon. Lopulta tämä merkitsi kuolemantuomiota monille hyväuskoisille amerikansuomalaisille.

Alla on suomalaisen siirtolaisen Aino Strengin kuvaus siitä, mitä propagandisti kertoii hänen elämästä Neuvostoliitossa:

Kerron sinulle onnellisesta ja hauskasta elämästä. Sinulle ja kaikille perheenjäsenillesi on paikka. Aurinko ei laske koskaan aurinkoisessa ja lämpimässä Neuvostoliitossa, maailman suurimmassa maassa. Siellä on suuri puute työvoimasta. Eriyisesti teille suomalaisille voimme tarjota kymmeniä tuhansia työpaikkoja lähellä esivanhempienne maata kauniissa Neuvosto-Karjalassa. Sen mäntymetsissä kaikuvat esivanhempienne mahtavat ylistyslaulut. Modernit, lämpimät ja kirkkaasti valaistut tehtaat odottavat teitä siellä. Älkääkä unohtako, että tulette suomalaiseen maahan. Itse

voorouders in het mooie Oost-Karelië. In de dennenbossen daar zoemen de prachtige lofzangen van jullie voorouders. Moderne, warme en helverlichte fabrieken wachten daar op jullie. En vergeet niet dat jullie in een Fins land komen. Lenin zelf heeft beloofd dat Oost-Karelië altijd een autonome Sovjetrepubliek zal blijven met Fins als hoofdtaal. Wat Lenin heeft beloofd, zal door Stalin worden opgevolgd. Jullie zullen er geen taalprobleem hebben, zoals hier in een Engelsprekend land. De regering doet alle zaken in het Fins af en de ambtenaren spreken ook Fins. Jullie zullen je er thuis voelen.

Dit hele verhaal was een en al bedrog. De leefomstandigheden in Oost-Karelië waren miserabel en de meerderheid van de bewoners sprak Russisch. Veel van de nieuwkomers werden gehuisvest in barakken waar zij op de grond moesten slapen op matrassen die gevuld waren met hooi. Soms werden twee of drie families

Lenin on luvannut, että Neuvosto-Karjala pysyy autonomisena neuvostotasavaltana, jonka pääkieli on suomi. Stalin pitää Leninin lupauksia. Teillä ei tule olemaan siellä kieliongelmaa, kuten täällä englanninkielisessä maassa. Hallitus hoitaa kaikki asiat suomeksi ja myös virkamiehet puhuvat suomea. Olette siellä kuin kotonaanne.

Koko tämä kertomus oli täyttyä valhetta. Elinolosuhteet Neuvosto-Karjalassa olivat kurjat ja suurin osa väestöstä puhui venäjää. Monet uusista tulijoista sijoitettiin parakkeihin, joissa he nukkuivat lattialla olkipatjoilla. Joskus kaksi tai kolme perhettä asui samassa huoneessa eikä peseytymismahdollisuksia ollut juurikaan.

Useimmat siirtolaiset eivät voineet palaata takaisin Amerikkaan, koska he olivat luovuttaneet passinsa saadakseen Neuvostoliiton kansalaisuuden.

XXX 10 Het gebied in Alaska dat in het begin van de Winteroorlog (in 1939) als een mogelijk toevluchtoord is voorgesteld voor de hele Finse bevolking, voor het geval het land bezet zou worden door de Sovjet-Unie. Uiteindelijk werd het plan achterhaald omdat Finland, na de Winteroorlog, als onafhankelijk land kon blijven bestaan. | Alue Alaskassa, jota ehdotettiin Suomen talvisodan alussa (1939) mahdolliseksi turvapaikaksi koko Suomen väestölle, mikäli Neuvostoliitto miehittäisi Suomen. Suunnitelma raukesi, koska Suomi pysyi itsenäisenä talvisodan päätyttyä.

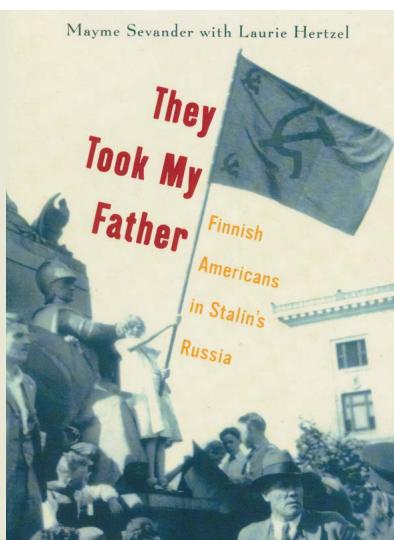
in een kamer ondergebracht en wasgelegenheid was er nauwelijks.

Voor de meeste Finse immigranten was het niet mogelijk om naar Amerika terug te gaan omdat zij hun paspoort hadden ingeleverd in ruil voor het verkrijgen van de Russische nationaliteit.

Uiteindelijk zijn nog voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog bijna alle etnische- en Amerikaanse Finnen in

Oost-Karelië omgebracht of gedeponeerd naar Siberië.

De lotgevallen van een van de Fins-Amerikaanse families die naar Oost-Karelië zijn geëmigreerd, is heel indringend beschreven door de in 1923 in Wisconsin geboren Mayme Sevander in haar boek 'They took my father'. Zij had een Zweedse vader afkomstig uit een oorspronkelijk Finse familie, en een Finse moeder.

Omslag van het boek van Mayme Sevander over het verblijf van haar familie in Oost-Karelië. | Mayme Sevanderin kirjan kansi. Kirjassa kerrotaan hänen perheensä vaiheista Neuvosto-Karjalassa.

Mayme Sevander

Lopulta miltei kaikki Neuvosto-Karjalan etniset ja amerikansuomalaiset tapettiin tai karkoitettiin Siperiaan ennen toisen maailmansodan syttymistä.

Wisconsinissa vuonna 1923 syntynyt Mayme Sevander on kuvannut vaikuttavasti kirjassaan 'They took my father' erään Neuvosto-Karjalalaan muuttaneen amerikansuomalaisen perheen kohtalon. Mayme Sevanderin isä oli alun perin suomalaista sukua oleva ruotsalainen ja äiti oli suomalainen.

Het 'Amerikaanse Finland'

Kort na het begin van de Winteroorlog, die eind 1939 uitbrak toen Finland door de Sovjet-Unie werd aangevallen, is er in de Verenigde Staten rekening mee gehouden dat Finland in korte tijd zou worden bezet. Dit leidde tot het initiatief voor een zogenoemd 'Finns for America's Finland' project, waarbij werd voorgesteld om de hele Finse bevolking te laten emigreren naar de vallei van de Tanana-rivier in Alaska. De Tanana is een zijrivier van de Yukon, die ontspringt in Canada en van oost naar west dwars door Alaska stroomt.

Het gebied dat in dit project voor de Finnen werd gereserveerd had een oppervlakte van ongeveer 260.000 km², wat ongeveer 75% is van de oppervlakte van het huidige Finland. In 1940 woonden er maar 200 mensen op 41 boerderijen.

Het idee kwam van twee Amerikanen uit de staat Colorado, Robert C. Black III (1914-2001) en Leonard B. Sutton (1914-

2002). Zij gingen er van uit dat geen enkel ander volk in de wereld zo geschikt was om dit noordelijke gebied te ontwikkelen dan de Finnen. Het landschap en het klimaat was vergelijkbaar met Finland en er werden dezelfde gewassen verbouwd (zoals gerst, haver en aardappelen).

Maar uiteindelijk werd het plan achterhaald door de Finse successen tijdens de Winteroorlog en het vredesakkoord dat gesloten werd op 13 maart 1940, waarbij Finland als onafhankelijk land kon blijven bestaan.

Arnold Pieterse

Literatuur

- Langstedt, Rainer G. (2015). *Finnish Americans in war and peace*. St Magnus Press.
Sevander, Mayme & Laurie Hertz. They took my father. *Finnish Americans in Stalin's Russia*. University of Minnesota Press, Minneapolis, USA. 190p.

mään tästä pohjoista aluetta. Maisemat ja ilmasto olivat samanlaisia kuin Suomessa ja alueella viljeltiin samoja kasveja (kuten ohraa, kaura ja peruna).

Suunnitelma osoittautui kuitenkin tarpeettomaksi, koska suomalaiset menestyivät talvisodassa ja 13. maaliskuuta 1940 tuli voimaan rauhansopimus, joka takasi Suomen itsenäisyyden.

Arnold Pieterse
Käännös: Mia Uusitalo

Kirjallisuus

- Langstedt, Rainer G. (2015). *Finnish Americans in war and peace*. St Magnus Press.
Sevander, Mayme & Laurie Hertz. They took my father. *Finnish Americans in Stalin's Russia*. University of Minnesota Press, Minneapolis, USA. 190p.

Word lid! | Liity jäseneksi!

Naam | Nimi _____

Voorletters | Kutsumanimi _____

Man | Mies / Vrouw | Nainen *

*doorhalen wat niet van toepassing is | *poista toinen, jätä vain oikea vaihtoehto

Adres | Osoite _____

Postcode | Postinumero _____

Woonplaats | Asuinpaikka _____

E-mail _____

Telefoonnummer | Puhelinnumero _____

Datum | Päivämäärä _____

Aanmelding als lid 'Vereniging Nederland-Finland':

Uw aanmelding kunt u naar onderstaand postadres sturen of per e-mail naar: info@vnf.nu.

Ilmoittautumisen Alankomaat-Suomi Yhdistyksen jäseneksi voit lähettää postitse allaolevaan osoitteeseen tai sähköpostitse osoitteeseen: info@vnf.nu

Secretariaat Vereniging Nederland-Finland

Berkenhove 6e

2295 RH Kwintsheul

Voor vragen: info@vnf.nu

Zo spoedig mogelijk na ontvangst van uw aanmelding sturen wij u een bevestiging met een nummer van Aviisi, de brochure 'Finland in Nederland' en de contributierekening. Nadat wij u als lid hebben ingeschreven ontvangt u automatisch het eerst volgende nummer van ons verenigingsmagazine 'Aviisi'. De contributie bedraagt per jaar (1 januari tot en met 31 december) voor VNF-leden € 27,-. Contributie bedraagt voor bedrijfsleden € 79,- (incl. weblog).

De statuten van de vereniging kunt u op onze website (www.vnf.nu) onder 'De Vereniging' vinden. Met uw aanmelding accepteert u onze statuten. Heeft u geen internet dan sturen wij graag op uw verzoek een exemplaar toe.

Mahdollisimman pian ilmoittautumisen jälkeen lähetämme teille postissa vahvistuksen ja liitteenä kappaleen Aviisi-lehteämme, esitteen 'Suomi Alankomaissa' sekä jäsenmaksulaskun. Kun olet ilmoittautunut jäseneksemme, saat heti seuraavaksi ilmestynyt yhdistyksen jäsenlehden 'Aviisin' numeron. Jäsenmaksu on vuodeksi (1. tammikuuta - 31. joulukuuta). Jäsen sekä samassa taloudessa asuva partneri ja alle 18 vuotiaat lapset 27,- euroa ja yritysjäsen 79,- euroa (sisältää weblogon).

Nettisivultamme www.vnf.nu alaotsikosta «Yhdistys» löydät yhdistyksen säännöt. Ilmoittautuessasi jäseneksi samalla hyväksyt nämä säännöt. Huom. Säännöt ovat toistaiseksi vain hollanninkielellä (Statuten).

